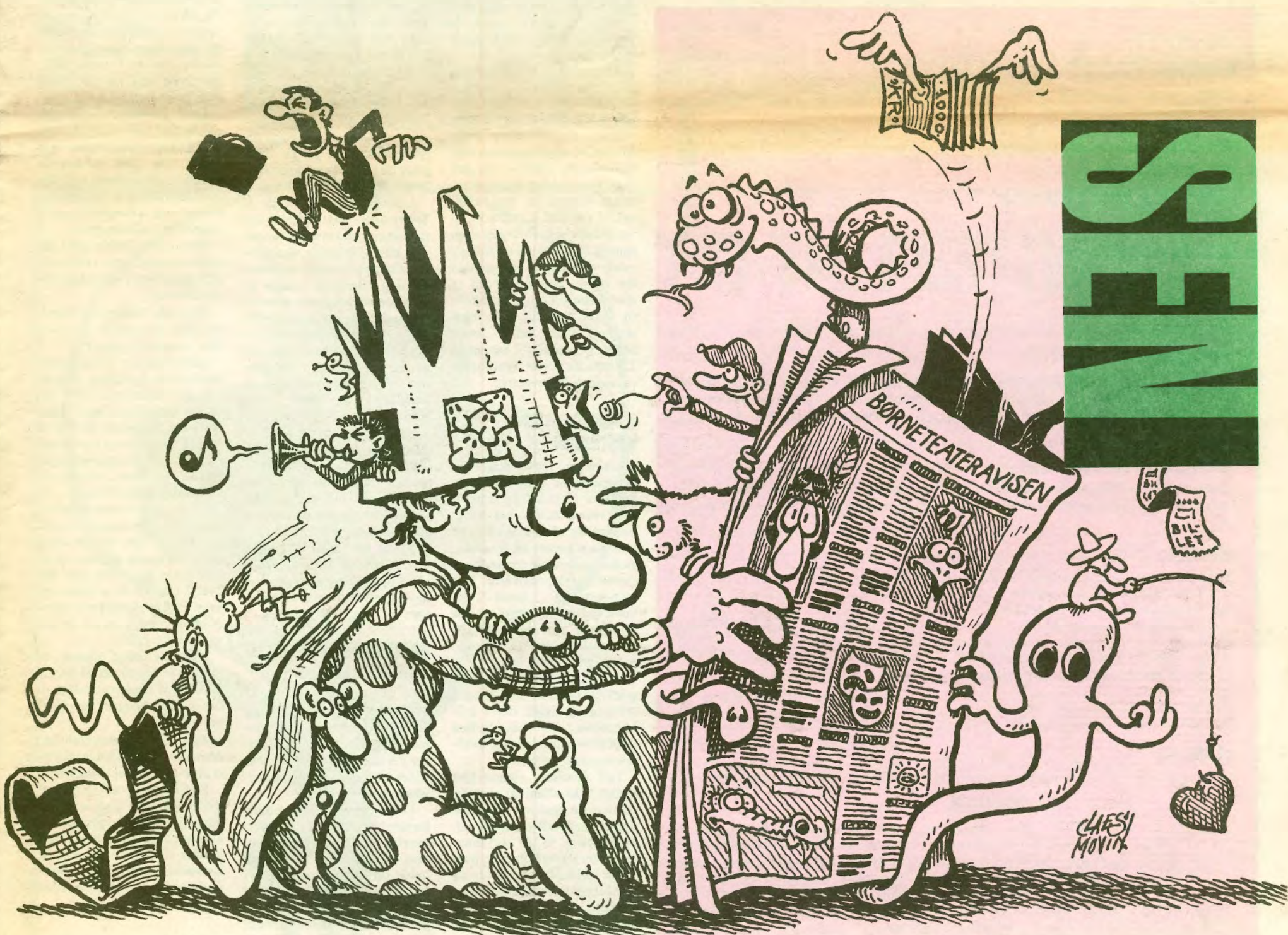


BØRNE • TEATER

- ★ TEATERRÅDET HAR UDVALGT DE STØTTEDE TEATRE
- ★ PORTRÆT AF ET LUKNINGSTRUET BØRNETEATER
- ★ ER TEATERFESTIVALER NU OSSE EN MESSE VÆRD?
- ★ FORANDRINGENS NØDVENDIGHED
- ★ DANSKE TEATERFORENINGERS SEMINAR

No. 75
DECEMBER 1990

AV



SEM

Børneteatrene & Teaterrådet:

DE UDVALGTE

Teaterrådets nye fordelingspolitik, det snigende sammenbrud i amternes produktionsstøtteordning (RBOT) og den handlingslammende udskrivelse af nyt folketingsvalg giver kaotiske tilstande indenfor børneteaterområdet. Fremtidsperspektiverne er tilsvarende dystre, og ikke engang de nye »superstøttede« teatergrupper kan føle sig sikre..

Af Carsten Jensen

Teaterrådet har nu taget konsekvensen af den nye teaterlovs manglende ressourcer og skåret antallet af støttede teatre ned med knapt halvdelen. Til gengæld får disse en opskrivning af støtten til noget, der ligner rimelige eksistensmuligheder fremover.

Samtidig med dette drastiske skridt, som sendte ni hidtil støttede børneteatre ud i kulden, ser det ud til, at amternes frivillige produktionsstøtteordning – RBOT (Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater) er ved at gå i opløsning. Foreløbig har seks ud af de 17 amter meldt sig eller vil melde

sig ud – og det vil sandsynligvis starte en lavine af nye udmeldelser, fordi de tilbageblevne ikke vil betale hele gildet og lade de fratrådte køre på frihjul, kulturpolitisk set.

Disse to begivenheder har dels sendt chokbølger gennem dansk børneteaterverden, dels fået mange politikere til at reagere. Men netop som kulturministeren for alvor syntes at have indset situationens alvor og Socialdemokratiet var indstillet på at yde en merbevilling på adskillige millioner kroner til det betrængte område, blev valget udskrevet. Og indtil regeringskonstellationer, udvalgsammensætninger og kulturministernavn er afklaret, må børneteaterområdet

ligge underdrejet og vente...

UFORSVARLIGT AT FORTSÆTTE

»Den økonomiske situation for de danske børneteatre (er) nu så alvorlig, at Teaterrådet ikke længe kan forsvare at fortsætte med de helt utilstrækkelige støtteportioner, man har kørt med over en længere årrække og derved sætte overlevelsen på spil for børneteaterområdet som helhed. Teaterrådet har derfor lagt støttepolitikken om, således at et støttet teater fremover får tilskud i en størrelse, som er nødvendigt for at kunne klare sig som professionelt teater«.

Så lakonisk lyder den meddelelse fra Teaterrådet, som med et slag skilte en snes børneteatre i to grupper, nemlig de udvalgte og de fravalgte (se skemaet).

Teaterrådet har 40 mio. kr. at gøre godt med, og heraf er de 25% (lig den del, børnene udgør af befolkningen) øremærket til børneteater. Disse 10 mio. kr. udgør sammen med de 8 mio. fra RBOT-ordningen de samlede midler til børneteatrene. Teaterrådet har beregnet, at der skal 2,2 mio. kr. til for at drive et børneteater af en rimelig størrelse på en rimelig måde – og det er baggrunden for rådets beslutning om at ændre den hidtidige støttepolitik. Man har dog ikke taget skridtet fuldt ud i første omgang og er derfor havnet på 1,9 mio. kr. for et almindeligt opsøgende børneteater.

UDVÆLGELSESKRITERIER

Formanden for Teaterrådet, dramatikeren Leif Petersen, beklager på rådets og teaterlivets vegne, at det har været nødvendigt så brat at sætte en halv snes børne- og ungdomsteatre stolen for døren for at vække kulturpolitikkerne. Udgangspunktet forud for udvælgelsen har været, at alle grupperne var støtteværdige, men at situationen nødvendiggjorde en prioritering.

Teaterrådet har talt om geografiske kriterier m.v. – men selvfølgelig ligger der i hele konceptet for udvælgelsen implicit og uundgåeligt kvalitetsmæssige kriterier ...

Leif Petersen: »Teaterrådet ønsker ikke offentligt at differentiere de konkrete forskelle, der har ligget til grund for ud- og fravalget. Vi har haft interne møder med grupperne, hvor vi har forklaret vores holdning og hørt på deres argumenter og beklaget situationen. Den endelige afgørelse var dog truffet forinden efter et uhyre grundigt forarbejde blandt rådets medlemmer. Vi har

afsat en sum til såkaldt afviklingsstøtte, hvorfor vi har indbudt grupperne enkeltvis til at komme med deres eventuelt indgåede kontrakter og forpligtelser for den kommende sæson med begrænset eller nulstillet støtte«.

INGEN FLERÅRIGE GARANTIER

BTA: Men i tavsheden omkring udvælgelsen ligger vel taktiske overvejelser omkring gruppernes videre muligheder hos amter og kommuner for at blive støttet på anden vis, fx. ved at blive egnsteatre?

Leif Petersen: »Det er med i billedet, og vi har overfor et par grupper lovet at stille op og hjælpe dem ved direkte at sidde med ved møderne med deres kommuner, ligesom vi fx. allerede har optrådt til »fordel« for Turnus i Albertslund«.

BTA: Kan man forestille sig, at grupperne får mulighed for hurtigt at »kæmpe sig tilbage« i støttepuljen med de nuværende økonomiske midler, for Teaterrådet har jo fx. ikke givet de støttede grupper flerårige garantier?

Leif Petersen: »Det er jo Teaterrådets pligt at holde øje med samtlige teatre og da specielt de ni fravalgte. Men selvfølgelig også de otte støttede, og mht. flerårige tilsagn er sådanne udelukkende givet til de tre danseteatre, som er blevet kombineret sammen i et rejsende turne-danseteater. De øvrige har vi ikke villet gøre det med, fordi situationen er uafklaret: Teaterrådet skifter med den nye teaterlovs ikrafttræden til sommer og hele fordelingsprincippet med flerårig støtte er jo kun smukke ord, for hvis finansloven ikke tillader det, så bliver der ikke nogen fortsættelse på samme måde fra sæson til sæson.

RBOT har heller ikke villet give flerårige tilsagn, trods vores opfordring til at gøre det med i hvert fald et par af teatrene«.

GAMLE AFGØRELSESRUGELIGE

BTA: Risikerer I ikke, at jeres nye politik går tabt, når I selv træder tilbage og et nyt Teaterråd tiltræder – som måske finder det mere formålstjenligt at vende tilbage til »almissemodellen«...?

Leif Petersen: »Fra politikerside har vi hørt undren over, hvorfor vi dog er gået igang med dette projekt, når vi skal holde op til sommer. Men vi har forsøgt at forklare politikerne, at det står dårligt til med børneteatrene økonomi, også de støttedes, og hvis vi havde undladt det, vi gjorde, skulle vi have fordelt helt utilstrækkeligt

ge midler til alle – og det havde været fuldstændigt urimeligt. Det ville have været at stikke hovedet i busken. Derfor måtte vi igang, og vi mener selv at vores to års arbejde har gjort os kvalificerede til at træffe de nødvendige beslutninger. Et eventuelt nyt råd vil jo skulle bruge en sæson for at indsamle nok erfaringer, og derved ville der opstå en to-års periode, hvor der ingenting skete til fordel for børneteatrene. Det mener det siddende Teaterråd ville være helt uholdbart«.

BTA: Hvis vi nu går ned i enkelt-tilfældene, så kan det forekomme at være en mærkelig prioritering, at Teaterrådet det ene år giver penge til Teatergruppen Fair Play og renoveringen af deres teater for det næste år at stoppe støtten helt. Og tilsvarende med Comedievognen, som de seneste Teaterråd med meget ihærdighed har reddet over en truende fallit, men som man nu har tildelt afviklingsstøtte?!

Leif Petersen: »Det ser måske lidt underligt ud, men alting kan ikke virke helt logisk. Og den nuværende situation opstod i maj med den nye teaterlov og de manglende midler – og så gælder de gamle afgørelser i mindre grad.

Men i det tilfælde, hvor der kommer penge, må vi til at vurdere igen, hvem der så kan sluses tilbage«.

BTA: Har Teaterrådet allerede nu en prioriteret liste over dem »under stregen«?

Leif Petersen: »Vi arbejder ikke ud fra hypoteser, men vi har en nogenlunde klar idé om, hvad vi så ville gøre. Vi har trods alt diskuteret det her så mange gange frem og tilbage omkring, hvem der skulle nyde cigaren og hvem, der skulle have støtteopskrivning.

Situationen blandt de ni fravalgte teatre er meget forskellig. Nogen har en betydelig gæld, og nogen næsten ingen, men det er her, vi har afsat lidt over 3 mio. kr. til at honorere krav. Det er selvfølgelig uproductivt, men er en del af det valg, vi har gjort.

Samtidig må vi erkende, at vi jo ikke nåede op på de 2,2 mio. kr., vi sagde var målet, så der er stadig brug for flere penge.

BTA: Tilbage til støttelisten: Hvorfor bruger man midler til et ikke-teater som Spillehuset?

Leif Petersen: »Vi mener, at stedet fungerer godt og giver adgang for fattige grupper til at prøve noget, de ikke selv har lokaler til. Lidt i stil med at Københavneren giver spille-muligheder for grupper uden eget teater«.

STØTTE FRA BTS

Teaterrådets nye fordelingspo-

ISSN 0900-0291

UDGIVER:

Teatercentrum i Danmark
Frederiksborggade 20, 3.
1360 København K
Tlf. 33 15 69 00
Telefax 33 13 14 39

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Carsten Jensen

SATS OG MONTAGE:

HP Sats 64 76 34 04

TRYKNING:

Trykcentralen A/S

DISTRIBUTION:

Børneteateravisen udsendes fem gange årligt til alle interesserede. Private abonnenter betaler 75 kr. årligt. Bestilling og afbestilling af abonnement foretages skriftligt til Børneteateravisen/Teatercentrum. Meddelelse om adresseændring, udeblevne numre eller lignende rettes i første omgang til det lokale postkontor.

BØRNETEATERBROCHUREN:

udkommer i forbindelse med Børneteaterfestivalen i april måned. Den sendes ligesom Børneteateravisen til alle daginstitutioner, skoler og andre, der er potentielle aftagere af børneteatre.

INDHOLD:

	Side
De udvalgte, de fravalgte og den herskende teaterpolitik	2-5
Danmarks Teaterforeningers seminar	6
Har brugere en mening om børneteater?	7
Teater til festival: Messe og tårer!	8-9
Nordiske tanker om fremtidens børneteater og forandringens nødvendighed	10
Nyt fra ASSITEJ/Internationale klip	11
Den Tredje Verden og De Nye Teaterformer	12
Repertoire-nyt	14
Næstved kalder — festival 91	15
Små Scener	16

DEADLINE:

Næste nummer udkommer i midten af marts 1991. Deadline for stof er 6. marts 1991.

FORSIDEN:

Med dette nummer kan BørneteaterAvisen fejre en enestående begivenhed i dansk teater-tidsskrifts-produktion: Nr. 75 har set dagens lys og dermed lagt endnu en hoben gode ord oveni de mange foregående numres betragtninger og beskrivelser og reportager om børne- og ungdomsteatrets vel og vel i ind- og udland. Claes Movin har begået en kavalkadistisk tegning ...

REDAKTIONEN ER SLUTTET 28. NOVEMBER





Comedievognen slås for sin eksistens — her i bogstaveligste forstand under et tableau ved den »poetiske aktion«, som BTS havde arrangeret i kulturministeriets gård. Også den kolde spand vand har sin markante symbolik ... Foto: Torben Steen Andersen.

litik blev annonceret for mere end tre måneder siden i forbindelse med en generalforsamling i Børneteatersammenslutningen (BTS), som otte af de ni nu frasorterede teatre er medlemmer af. Og den drastiske omlægning af de gældende støtteprincipper fik, måske en anelse overraskende, stor opbakning fra børneteatrene selv — måske i en erkendelse af, at alle øvrige påvirkningsmuligheder var ved at være udtømte. Eller som formanden for BTS, Jan Torp, selv udtrykker det:

»Vi har gjort det let for Teaterrådet ved ikke at rette protesterne eller vreden mod dem, men istedet støtte deres linje. Faktisk kan man sige, at Teaterrådet har taget os på ordet, fordi dette her har været en trussel fra vores side i mange år ...«

Der har dog været intern kritik af BTS' linje. Et lille mindretal i organisationen mener, at BTS i stedet skulle arbejde for, at støttekagen blev fordelt til så mange grupper som muligt. Også selvom de enkelte støttebeløb blev beskedne.

Hertil siger Jan Torp, at organisationens politik er blevet fastlagt ved to ekstraordinære landsmøder og at de nu støtte-fratagne grupper har været med til at bakke denne holdning op, mens kritikerne udelukkende findes blandt grupper, som overhovedet ikke får tilskud.

FAST STØTTE

Også FAST — Foreningen af Små Teatre — har valgt at støtte Teaterrådets initiativ. Den nye

teaterlov levner heller ikke denne organisations medlemmer — iøvrigt med et stort sammenfald til BTS — megen alburum.

Således fremførte FAST-sekretær, Jens Münster-Swendsen, på Danmarks Teaterforeningers seminar, at det var urimeligt, at Teaterrådet blev undsagt af politikerne. Blandt andet afviste kulturminister Ole Vig Jensen jo at gribe ind overfor Teaterrådet, selvom han evt. kunne have lyst. Begrundelsen var, at det var der ikke hjemmel for i den nuværende teaterlov, men først i den nye, der træder i kraft pr. 1. juni 91. Og andre politikere sagde, at »det havde de sandelig ikke regnet med blev konsekvensen« ...

Jens Münster-Swendsen i Gasværket: »Lad mig sige det lige ud. De politikere lyver. De taler mod bedre vidende. Jeg har endda selv siddet i indtil flere udvalg, som ansigt til ansigt, gang på gang, har forklaret disse politikere, at netop det her ville blive konsekvensen: Færre teatre, færre forestillinger ...

Det er ikke Teaterrådet, der er det store dyr i Åbenbaringen. Det er den minister og det folketing, som ikke vil finde flere penge til teatret. Selv om alle undersøgelser klart og tydeligt demonstrerer, at kultur er en rigtig god forretning for samfundet.«

Teaterrådets fordelingspolitik og børneteatrene urimelige vilkår er blevet sat yderligere i relief pga. flere amters udmeldelse af RBOT-ordningen. Det har afsløret den yderligere brist, der er indbygget i teater-

loven, fordi politikere og kulturministre ikke ønskede at gøre amternes produktionsstøtteordning til børneteatrene obligatorisk. Det forekommer direkte urimeligt, at teaterloven opererer med en SKAL-ordning for det turnerende voksen-teater og en KAN-ordning for det turnerende børne-teater. Da også de amtskommunale budgetter skriger efter nedskæringsmuligheder, har politikerne her fået en gratis anledning til at svinge kniven.

Ringkøbing amt har længe holdt sig uden for ordningen, men for et par år siden meldte også Sønderjyllands amt og Fyns amt sig ud — til effektivisering fra denne sæson. Pr. 1. januar har Frederiksborg amt, Nordjyllands amt og Århus amt så besluttet at følge trop — og med seks frafaldne af 17 mulige ligger ordningen reelt brak. Det er svært at forestille sig, at de øvrige amter vil betale for seks amters kulturpolitiske køren på frihjul.

Så meget mere grotesk er situationen, fordi et flertal i Amtrådsforeningen faktisk anbefalede kulturministeren at gøre ordningen obligatorisk. Men Ole Vig Jensen afslog med den begrundelse, at en obligatorisk ordning ville udløse statslig kompensation og dermed øgede udgifter for centraladministrationen.

MENS VI VENTER

Formanden for Amtrådsforeningens kulturudvalg, Vagn Ry Nielsen (S) fra Vejle amt håbede ved Danmarks Teaterforeningers seminar midt i november dog stadig på, at

man kunne finde en løsning, så de genstridige amter bankes på plads — eventuelt med kulturministeriel bistand.

For som han sagde ved Danmarks Teaterforeningers seminar:

»Nu må man snart forstå rundt omkring, at kulturliv er en forudsætning for økonomisk vækst!«

Og selvom RBOT-ordningens smuldren er på dagsordenen i Amtrådsforeningen, er der jo p.t. ikke megen hjælp at hente hos landspolitikkerne. Valget satte effektivt en stopper for debatten om børneteatrene situation i teaterlovpolitisk forstand. Den uheldige megen presseomtale til trods. For ministeren var tilsyneladende indstillet på at gøre noget. Og Socialdemokratiet havde nået at ventilere et forslag om at give børneteatrene ekstra fem millioner i midlertidig hjælp. Men nu må både Teaterrådet, BTS, Amtrådsforeningen — og alle børneteatrene — vente på en ny regering og måske en ny kulturminister.

Under disse kaotiske forhold kan det være svært for de »udvalgte« at glæde sig over drevent meget over deres nye status om »super-støttede« grupper. Specielt selvfølgelig de teatre, der er støttet via RBOT-ordningen. For sker der ikke noget politisk initiativ her, vil de nye udmeldelser betyde en mindre pulje end de nuværende otte millioner kroner næste gang, der skal indstilles teatre. Og så må en eller flere af de »udvalgte« til at tage del i det økonomiske eksistens-overdrev, der er de øvrige teatres lod.

Teatre, støttet via Det Rejsende Børneteater og Opsøgende Teater (RBOT) — amternes produktionsstøtteordning:

Jytte Abildstrøms Teater	1.900.000 kr.
Baggårdsteatret	1.900.000 kr.
Kaskadeteatret	1.900.000 kr.
Bjørneteateret	800.000 kr.
Theater La Balance	800.000 kr.
Månegøgl	500.000 kr.
Jakob Mendels Teater	275.000 kr.

Teatre, støttet via Teaterrådets pulje (25% af den samlede bevilling):

Artibus	1.900.000 kr.
Bådteatret	1.600.000 kr.
Paraplyteatret	800.000 kr.
Uppercut Danseteater	800.000 kr.
Teatret v. Hans Rønne	600.000 kr.
Terra Nova	600.000 kr.
Corona Danseteater	300.000 kr.
Spillehuset	300.000 kr.

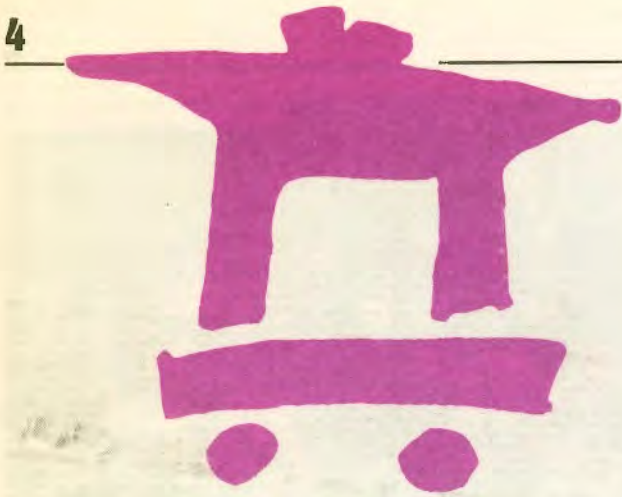
Teatre, der er frataget støtte:

Comedievognen
Fair Play
Fiolteatret
Mariehønen
Natholdet
Rimfaxe
Skifteholdet
Turnus
Vandrefalken

»Afviklingsstøtte« 3.050.000 kr.

Det skal bemærkes, at såvel Corona Danseteater som Uppercut Danseteater tillige modtager støtte i forbindelse med oprettelsen af Det Rejsende Danseteater (sammen med Nyt Dansk Danseteater). Desuden gives der via puljen til enkelt-produktioner støtte til bl.a. Bådteatrets sommerturné, Jytte Abildstrøm og Turnus.





De fravalgte:

AFSPORET!

Comedievognen, der er landets ældste turnerende børne- og ungdomsteater, har fået frataget den fremtidige støtte over teaterlovens paragraffer. Men gruppen er stærkt utilfredse med afgørelsen og agter at kæmpe hårdt for eksistensen og det fortsatte teaterarbejde.

Af Carsten Jensen

Sidste år ved denne tid spillede den københavnske teatergruppe Comedievognen sin juleforestilling på Det kgl. Teater. Nu er de frataget støtte i deres 25. sæson — som måske bliver en af de sidste. Trods de energiske forsikringer om, at Comedievognen simpelthen agter at fortsætte — uanset gustne anslag, manglende støtte og urimelige vurderinger af gruppens støtteværdigheds-prioritering.

Men fakta er nu alligevel, at de hidtidige 1,4 mio. kr. i støtte via Teaterlovens §16 nu svinder ind til principielt ingenting fra næste sæson — bortset fra del i den »afviklingspulje« på ca. 3 mio. kr., som Teaterrådet (TR) har afsat til kontraktlige forpligtelser hos de vragede grupper. Og uden støtte vil det ikke kunne lade sig gøre at føre gruppen videre i dens nuværende form og omfang.

Men så vidt kommer det ikke. Teaterrådet og/eller politikerne vil se sig nødsaget til at omgøre den grumme beslutning og revurdere Comedie-

vognens støtteværdighed. Derom hersker i hvert fald ingen tvivl, når Bo Bertram og Niels Jørgensen skal udlægge teksten og fremtiden ...

UVIDENHED

Bo Bertram er veteran i Comedievognen — som han har været med i siden den spæde start i 1968 — mens Niels er en ren årsunge med blot 11-12 år på bagen i det gamle gruppeteater. Sammen har de udviklet *Milan og Oli*-figurerne i en mime-surrealistisk duo, der senest har skabt forestillingen »Foxtrot«, og sammen går de hårdnakket ind for, at Comedievognens fortsatte eksistens er en nødvendighed i dansk børneteater. Og at Teaterrådets beslutning om at fratage gruppen støtte derfor er en eklatant og uovervejede fejltagelse.

Niels: »Vi agter at gennemføre vores planlagte sæson på trods. Vores grundholdning er, at vi ikke accepterer Teaterrådets indstilling — og slet ikke, at vi skal lukke. Vi må erkende realiteterne, men vores udgangspunkt er, at det må bero på uvidenhed, at man vil lukke et teater som vores. Begrundelsen fra TR er udelukkende, at der ikke er penge til alle, og at nogen nødvendigvis måtte stå for skud, så ...«

Bo: »Vi oplever det også som en vis form for taktik: Ved at tage en gammel, anerkendt gruppe er der måske lagt større pres på politikerne, samtidig med at reaktionen bliver større. Og opbakningen til os er enorm. Vi har allerede fået flere hundrede støtte-breve — som vi sporenstrengs har sendt videre til kulturministeriet, ligesom vi har bombarderet Folketingets kulturudvalg med skrivelser og breve.«

KVALITETSKRITERIER

Men hvad er egentlig baggrunden for Comedievognens (midlertidige) afsporing?

Teaterrådet og formand Leif Petersen ønsker ikke at udtale sig om de enkelte grupper, som har fået besked og begrundelse



Comedievognen hælder faretruende — økonomisk set — og det symboliserer Bo Bertram og Niels Jørgensen fint i deres forestilling »Foxtrot« ... Foto: Jan Munkholm.

DE VRAGEDE

De teatergrupper, som Teaterrådet nu har frataget den offentlige støtte, afviklede op mod 1.000 forestillinger i sidste sæson. Den allernærmeste tids aktiviteter og redningsforsøg vil vise, hvor mange af dem, der bliver nødt til at dreje nøglen om som følge af tabet af produktionsstøtte.

Det står dog allerede nu klart, at det langt fra bliver dem alle.

Usselt lønnede, A-kasse-sponsorerede teatergrupper er ganske seje, og i givet fald vil nydannede grupper, halvpro-

fessionelle og andre grupper selvsagt stå parat til at sælge flere forestillinger på et iøvrigt vigende salgsmarked for børneteater.

Som det fremgår af artiklen andetsteds vil **Comedievognen** kæmpe hårdnakket for sin eksistens.

Teatergruppen Fair Play fra Holbæk, som indtil nu har været en af de mest støttede grupper med 1,4 mio. i indeværende sæson over §16 a — kæmper i øjeblikket en hård kamp for at blive egnteater. Og muligvis med held: Lokal-

området vil grumme nødt af med deres gode teater og den folkelige og politiske opbakning er stor. Men Fair Play mangler i skrivende stund fortsat de endelige garantier fra kommune og amt. De skal gerne falde inden 1. januar, som er Teaterrådets deadline for ansøgninger om at få del i den afviklingsstøtte på ca. tre mio. kr., som rådet har afsat til de vragede grupperes kontraktlige forpligtelser.

Fiolteatret fra københavn har ikke ladet dødsklodderne ringe. Men teatret er også vant

til turbulente tider og evig kamp for overlevelse. Det Vesterbro-baserede teater har dog mange varme tilhængere blandt lokal-politikere m.fl. og kan håbe på initiativer fra den kant. Børneteaterstøtten på pt. 770.000 kr (16 c) udgør halvdelen af Fiolteatrets nuværende tilskud.

Mariehønen fra Randers udtalte kategorisk efter fratagelsen af 250.000 via §16 c, at det ville betyde teatrets lukning. Men her har Randers kommune været exceptionel hurtig. Mariehønen har straks

via individuelle møder, men henholder sig til den generelle udtalelse fra rådet om, at samtlige grupper, der nu er blevet frataget støtte, hver og en er støtteberettigede, men har måttet ofres på de manglende ressourcers alter. Man kommer dog næppe uden om, at der udover geografiske hensyn også må være brugt kvalitetskriterier i Teaterrådets ud- og fravælgelsespolitik.

I tilfældet Comedievognen formodes det, at gruppen er en af de første »under strengen« — og altså må være blandt de første, der igen får del i støttepuljerne, hvis området skulle blive tilført flere midler.

Men fravalgt blev Comedievognen altså, og folk med stor erfaring på området — og som iøvrigt alle er gruppen venligt stemt — siger til BTA, at grunden til, at Comedievognen måtte lide den tort at få fratrækt støtten, er nok, at de ikke har formået at udvikle sig gennem de senere år, de kvalitetsprægede forestillinger til trods ...

NY STATIONÆR BØRNETEATERSCENE?

Men disse udsagn vil hverken Bo eller Niels selv sagt acceptere:

Niels: »Tværtimod får vi mange tilkendegivelser af den modsatte opfattelse. Sagen er jo den, at teater som al anden kunst også drejer sig om smag og behag. Et ensembleteater som Comedievognen udvikler sig hele tiden, men på forskellige områder. En sæson producerer vi måske en forestilling, der i form og udtryk er utraditionel og nyskabende, i næste sæson en mere traditionel, men hvor vi udvikler os mere som skuespillere. Man laver ikke hver gang kasse-succes'er på at udforske og eksperimentere.

Og netop nu har vi store planer om at etablere en ny stationær børneteaterscene i København — eventuelt i samarbejde med et par andre Københavner-baserede børne- og ungdomsteatre. Vi har allerede rettet henvendelser forskellige steder hen og har en ansøgning liggende hos Københavns kulturborgmester Tom Ahlberg. Dette initiativ har Teaterrådet været interesseret i at støtte os i på alle tænkelige måder — sågar med at deltage i møderne med kulturborgmesteren. Så også på den baggrund er det en grotesk beslutning at rive eksistensgrundlaget væk under fødderne på os.«

Bo: »Tilmed regner vi i denne sæson med at øge vores spilleindtægter betragteligt ved at

have flere forestillinger kørende. Men omvendt ønsker vi heller ikke at ende som en anden pølsemaskine, der bevidstløst spyder den ene forestilling efter den anden ud — uden på noget tidspunkt at have tid eller ressourcer til at stoppe op, eksperimentere og udvikle sig.«

NEDSKÆRINGER

Comedievognen får helt sikkert god brug for de øgede spilleindtægter i den kommende sæson, men det vil langt fra være nok til at undgå drastiske nedskæringer i »koncernen«. Budgetterne må revideres kraftigt, og der vil fx. ikke blive råd til at beholde de nuværende to hele administratorstillinger, ligesom man må opgive at engagere så mange gæstespillere som planlagt — og måske vil et par af de planlagte forestillinger også skulle geares ned til færre medvirkende.

Ikke nogen rar situation for et gammelt gruppeteater, der gennem årene har haft ry for at være en ganske god udklækningsanstalt for nye spillere, teknikere og dramatikere. Mange velestimerede kunstnere af alle slags har nemlig i tidens løb startet karrieren i Comedievognens regi. Ikke at en sådan liste kan bruges som argumentation for den fortsatte overlevelse, men måske nok til dokumentation for betydningen gennem årene. Således har fx. Povl Dissing, Trille, Anthony Michael og Svend Hangaard fået mulighed for at udvikle talentet her, ligesom så etablerede og værdsatte børneteaterskuespillere som Ray Nusslein og Jakob Mendel i sin tid startede i Comedievognen.

MULIGHEDERNES TEATER

Og så er det fortsat en arbejdsplads, der på årsbasis i snit har 30-40 ansatte.

Men hvad er det så, børneteaterområdet ville mangle uden en Comedievogn på ret køl?

Bo: »Comedievognen er et pudsigt teater på den måde, at vi ikke har en fast linje, en bestemt form — som så mange andre har. Hos Comedievognen kan alt ske, mulighederne står åbne, og vi forsøger at udforske. Vores styrke gennem årene er, at vi ikke har låst os fast. Samtidig har vi taget mange totalt ukendte folk ind. Det har betydet udvikling for dem og inspiration for os. Og der kommer fortsat mange henvendelser fra folk, der gerne vil arbejde hos og med Comedievognen.«

Bo: »Tilmed regner vi i denne sæson med at øge vores spilleindtægter betragteligt ved at

Niels: »Samtidig er det kendetegnende for Comedievognen, at vi opdyrker humoren som fast ingrediens i vore forestillinger. Og så har vi altså en erfaring og professionalisme, som det tager år og godt samarbejde at opbygge.«

KULTURPOLITISK JUSTITSMORD?

Bitterheden er ikke til at tage fejl af. Her er en gruppe, der nok er frataget støtten, men ikke ambitionerne og modet til at fortsætte. Selvom de to spillere må erkende, at lukning kan blive den uundgåelige realitet.

Niels: »Vi kan ikke køre uden tilskud i den form, Comedievognen har nu, så uden en positiv revurdering sidder vi fast i gabet på et tohovedet uhyre: Teaterrådet insisterer på, at der ikke er penge nok, og kulturministeren undskylder sig med, at han ikke kan underkende Teaterrådets beslutning under den gældende teaterlov. Det ligner jo nærmest kulturpolitisk justitsmord ...«

Bo: »Teaterrådet burde have ventet med den form for indstillinger, indtil den nye lov var trådt i kraft, så ministeren ikke kunne have brugt undskyldningen med, at det ikke står i hans magt at bryde ind ...«

Niels: »Vi havde aldrig forestillet os at havne blandt de ikke-støttede, men vi vil selvfølgelig fortsat være solidariske med BTS-politikken og hele området som sådan. Selvom vi da synes, at der er dårligere grupper end os blandt de udvalgte. Det vigtigste er nu at få politikerne — og Teaterrådet — til at indse deres fejltagelser.«

STØTTEBREVE FRA HELE LANDET

Så Comedievognen må kæmpe. Foran og bag kulisserne. En af aktionerne har allerede haft en vis effekt, forstået således at den har betydet arkiveringsproblemer i kulturministeriet. De mange støtteerklæringer, der strømmer ind fra brugere og skoler over hele landet, bliver nemlig effektivt blæst op i A-3 format og afskibet til ministeriet til »behagelig orientering« ...

Niels: »Hvis Teaterrådets politik lykkes, og der kommer flere penge til området, så er det jo genialt. Og ellers er det en skandale! Jeg synes, de spiller meget højt spil ...«

Men Teaterrådets udspil og konsekvente linje så faktisk ud til at bære frugt. Således nåede Socialdemokratiet lige at

fremstille planer om at tilføre børneteaterområdet yderligere fem millioner kroner som midlertidig ekstrastøtte, men det initiativ satte valget en foreløbig stopper for.

Så Comedievognen og dens medlemmer kan nu blot vente og håbe — bl.a. på en ny kulturpolitisk linje overfor børneteaterområdet efter valget.

Comedievognen blev oprettet i 1968 af Benny E. Andersen og Kirsten Ewaldsen. Snart efter Skolescenens lukning kom gruppen med på teaterlovens støtteparagraffer, hvor den har befundet sig siden. Comedievognen har haft egen scene — »Gargen« på Borups Allé i København. Men da den nye teaterlov i 1979 gav kommunerne refusion på egnsteatermodellen, ønskede Herlev at få Comedievognen til kommunen. Daværende teaterrådsformand Arne Skovhus opfordrede da Comedievognen til at slå til, da bevillingspuljerne i de andre paragraffer var små. Så Comedievognen var indtil 1988 egnsteater i Herlev. Efter at Herlev opsagde værtsskabet for Comedievognen, reddede Teaterrådet og RBOT i hast gruppen over på de øvrige støtteparagraffer. Siden fulgte en gældssanerings, og i indeværende sæson har Comedievognen fået 1,4 mio. kr. over \$16.

I sidste sæson spillede Comedievognen seks forskellige produktioner med sammenlagt 196 opførelser.

Comedievognen har en kollektiv ledelsesgruppe (fire spillere og en administrator) samt en ekstern bestyrelse med rådgivende funktioner: Ib Christensen (turnéchef på Det Danske Teater), amtsrådspolitiker Birthe Nielsen (SF), sceneinstruktør Marianne Andreasen og lektor i økonomi ved Handelshøjskolen Jan Mouritzen.

Comedievognen har bl.a. modtaget Børnebibliotekarernes Kulturpris og Alt for Damernes Kulturpris, ligesom man i det internationale handicappår 1983 modtog en pris for forestillingen »Stærkere end Superman«.



Kulturminister Ole Vig Jensen kigger pænt på, mens Gadesjakket laver aktionsteater i Kulturministeriets gård under BTS-aktionsdagen. Foto: Torben Steen Andersen.

POETISK AKTION

Der var repræsentanter for de udvalgte og støttede teatre og fra de fravalgte og derfor ustøttede teatre — og fra de, der aldrig har modtaget støtte over teaterlovens paragraffer. Alle var mødt frem til den af Børneteatersammenslutningen i hast arrangerede aktionsdag fredag den 16. november. Der skulle informeres om Teaterrådets netop afsluttede udvælgelse af støttede teatre og RBOT-ordningens forfald — altsammen ting, som er med til at forringe børneteatrene og dermed børnenes vilkår.

Der var pressemøde og valgte ord. Og der var »poetisk aktion« og optrin i kulturministeriets gård, hvor kulturminister Ole Vig Jensen takkede for fremmødet og bevidnede, at »børneteaterfolk jo har reelle hensigter«. Samt at han stadig stod ved sit ord om, at børneteaterområdet skulle styrkes...

Det venter man så på. Og i mellemtiden oplæste Karen-Lise Mynster et til lejligheden forfattet kulturelt opråb af Johannes Møllehave.

Og om aftenen stod BTS-teaterfolk fakkelvagt ved indgangen til Østre Gasværk i København, hvor Danmarks Teaterforeninger holdt seminar om turneteatrets vilkår. Det var plaskende regnvej, hvilket måske var en rimelig symbolsk konstatering fra de himmelske magter over, at dansk børneteater er ved at drukne i økonomisk armod og velmente ord uden ditto forpligtelser.

BØRN OG KULTUR

Børn har en evne til at forstå og se med levende øjne at kejseren ikke har noget på og facts som vi kalder nøgne De har et klarsyn, en medfødt tæft der gør sandheden til en skandale så embedsmanden må holde sin kæft og ting begynder at tale De ved at verden er større end vi Det afslører de ved at spørre Deres virkelighedssans og fantasi blir svækket når de blir større En stemme lød fra en himmelsk sky fra den skal vi hilse og sige: At uden I blir som børn på ny skal I slet ikke se Guds rige Hvis børnekulturprojekter skal du og gavne, fornøje og more så må I gi børnene pengene nu — og ikke når de blir store. Det er nødvendigt vi ved hvad vi gør med børnenes trolddomskræfter og det er bedre at tænke før end siden at tænke efter.

Johannes Møllehave

fået egnsteaterstatus og et økonomisk tilskud på ialt 140.000.

Natholdet har tidligere fået penge via \$16 c, og er nok opsøgende, men ikke noget børneteater.

Rimfaxe, der for tiden er hjemmehørende i København, har mistet sine 268.000, men vil formentlig overleve. Rimfaxe er specielt derved, at produktionerne laves af personer, der alle også har teateropgaver andre steder og iøvrigt klarer sig fint.

Skifteholdet fik allerede med indeværende sæsons til-

delinger et vink med en vognstang, idet gruppen røg fra en høj støtte (1,4 mio.) og over på noget, der teknisk set er afviklingsstøtte — og nu er døren altså smækket helt i.

Turnus er fortsat egnsteater i Albertslund, men mister nu de ca. 960.000 kr., som teatret har fået via \$16 a. Kommunen agter ikke nu at sætte den »lokale« støtte op, men vil fastlægge støttebeløbet år for år. Man er tilsyneladende bange for at lægge sig fast på flerårige kontrakter, så længe egnsteatrene situation — og

kommande refusionsprocenter — ikke er klarlagt.

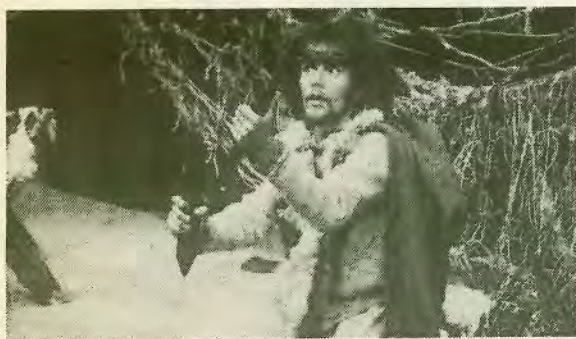
Vandrefalken, der er hjemmehørende på Næstved-egnen, har mistet sine 200.000 16 c-kroner. Angiveligt efter at Teaterrådet havde overværet hans forestilling på festivalen i Horsens — som det kan læses i Niels Andersens sørgmuntre beretning andetsteds i bladet. Vandrefalken vil dog baske videre i teaterlandskabet.

Desuden fandt Teaterrådet det altså ikke formålstjenligt at redde det gamle Banden, der som bekendt er blevet opsagt

som egnsteater i Odense.

Da også Dueslaget er færdig som egnsteater i Helsingør, kan det konstateres, at det ikke er venerationen overfor de gamle gruppeteatre, der har været mest udtalt i den seneste tids kulturpolitiske og teaterøkonomiske overvejelser rundt omkring i lokalsamfundene ...

caj



Teaterklanen spiller »Den lille Edda« på Københavneren. Foto: Brita Fogsgaard.

JULEKAVALKADE PÅ KØBENHAVNEREN

De to københavnske børneteatre, *Teaterklanen* og *Vester 60*, spiller fra 10.-20. december fire af deres forestillinger i Københavneren på Nørrebrogade (se Små Scener).

Vester 60 lægger ud med sin nye småbørnsforestilling »Syng Fugl, Syng« for de 1½-4 årige, hvorefter Teaterklanen ta'r over med »Humble og Fumle« for samme aldersgruppe — samt »Den Lille Edda«, der spiller i to versioner (3-6 og 6-12 år).

De sammenlagt 27 forestillinger afvikles alle i formiddags- og eftermiddagstimerne. Enhedspris: 30 kr. Billetbestilling på Københavneren: 31 39 92 95.

KANONHALLEN SKUDKLAR

Københavns nyeste teater er nu i fuld gang, trods asbestproblemer med tilhørende byggemøder m.m. Kanonhallen er dog midlertidigt blevet til »Kantonteltet«, en teltopstilling af tilsvarende dimensioner som selve hallen, der skal fungere som teatersal, indtil Kanonhallen er skudklar.

Kanonhallen var en del af Østerbro Kaserne og skal fremover fungere som »åben scene« under ledelse af Trevor Davies. Der er to scener til henholdsvis 250 og 300 personer. Det nye virke blev indledt i september med sovjetiske gæstespil, i efteråret har Terra Nova, Teater Tango, Mammuteatret og Teater Marquez huseret, og i december vil Café Teatret og Teater Tango bemægtige sig de to scener.

Kanonhallen vil organisationsmæssigt fungere som egensteater i Københavns kommune.

Kanonhallen, Serridslevvej 2, 2100 København Ø
Tlf. 35 43 23 24. Billetluf. 35 43 20 21 med åbningstider:
Hverdage 14-18, lørdage 11-14.

ISHØJ TEATER 25 ÅR

Det stationære teater, Ishøj Teater, fejrede i oktober måned 25-års jubilæum med forestillingen »Østenvinden«, der rummede glimt fra en række af de 70 forskellige stykker, der har været vist på teatret siden starten i 1965.

Jubilæumssæsonen skulle ligeledes kunne byde velkommen til tilskuer nummer 1.000.000, idet Ishøj Teater har et gennemsnit på ca. 40.000 tilskuere om året.

Teatret, der er bygget specielt som børneteater, ligger i Tranegilde landsby i Ishøj kommune og har de sidste seks år haft egensteater-status.

KULTURBUSSEN DAGMAR

Kulturbussen Dagmar er en 12 meter lang bus med indbygget teaterplatform og befolket af skuespillere, musikere, pædagoger og andre aktive mennesker, som står bag opsøgende kulturaktiviteter på Vesterbro i Dronningens København.

Bussen kunne 2. november fejre sin 6-års fødselsdag, og den 28. december fejres navngiveren til bussen. Da fylder den navnkundige Dagmar Andreasen nemlig 80 år og hyl-des af en række progressive kunstnere ved et storstilet arrangement på Damhuskroen i Rødovre.

Dagmar Andreasen, fabriksarbejder, fagpolitisk aktiv og en udfarende kraft i 30'ernes arbejdersteater, er en levende legende i kulturpolitisk forstand.

Det er derfor et navn, der forpligter, når Kulturbussen Dagmar kører rundt og via aktiviteterne sætter gang i kulturlivet på barfodsniveau — ud fra holdningen om, at en aktiv kulturpolitik er den bedste socialpolitik. Det opsøgende arbejde har form af teater- og dramaaktiviteter, foredrag, værksteder, ekskursioner osv.

Man kan støtte disse kulturskabende aktiviteter via gironummeret 7 84 26 86 — og/eller få informationer og oplysninger hos:

Kulturbussen Dagmar, Vesterbro Kulturfond,
Sundevedsgade 18 st., 1751 København V,
Tlf. 31 31 77 07 (ml. kl. 12-14).

Danmarks Teaterforeningers seminar 16.-18. november:

ØRKENVANDRING I GASBEHOLDEREN

Af Carsten Jensen

DT's årlige seminar — her med temaet »Det turnerende teater« — var denne gang henlagt til det imponante Østre Gasværk i København. Og det vældige rum var weekendens i særklasse største oplevelse ... For med de flotte og velorganiserede rammer — inklusive en forevisning af Det Kgl. Ombyggede Teater — virkede selve seminarindholdet ærlig

gardistiske dage for mange år siden — hvor man tillod sig at give det ufrivillige publikum hovedrollen og lade dem mis-handle på forskellig vis. Men Sejer Andersens kommenterende tilbageblik — et af seminarets bedste øjeblikke — fik det lidt uforstående teaterforeningsmenneske til at gå i kultur-baglås ...

★

»Jeg ved ærlig talt ikke, hvorfor man har valgt mig til at snakke om dette, som jeg

staveligt talt svævede væk i det store tomme rum (*Fiolteatrets* »Skorpionen« og *Det Danske Teaters* »Helt Halvdansk«).

Så er der tegnet et mavesurt omrids af denne deltagers mest negative oplevelser denne weekend.

Dertil kommer, at DT's nyindstiftede børneteaterpris gik til en teatergruppe — *Teaterpatrasket* — der ikke spiller børneteater og ikke markerer sig hverken organisatorisk eller kulturpolitisk på

svaghed. For mange af teaterforeningsfolkene er seminaret tydeligvis den årlige skovtur, der samtidig er en slags belønning for det store og meget fortjenstfulde arbejde, de året rundt udfører i deres lokale teaterforeninger. De skal åbentbart derfor gerne have gode sociale rammer og ikke for krævende seminar-arbejde.

Samtidig vil bestyrelsen gerne fastholde, at seminaret skal være lærerigt, berigende og udviklende for dets medlem-



Rakkerliv: Danmarks Teaterforeningers børneteaterpris blev uddelt på årets seminar og tilfaldt det københavnske gruppeteater, Teater Patrasket, der har eksisteret siden 1985.

»Patrask« er et svensk skældsord, nærmest et oversætte med rakkerpak, og det er jo meget passende for et omrejsende gruppeteater. Teater Patrasket har de seneste tre sæsoner turneret med ungdomsforestillingerne »Spor i vandet« og »Den røde Pimpernel«, hvori teaterformen blandet med filmiske inspirationer og folkekomediestil.

Teater Patrasket er en ustøttet gruppe, og selvom der med prisen alene følger æren — samt et overdimensioneret drikkebæger — så er anerkendelsen fra landets største samlede brugerforum nok værd at skilte med ...

talt som lidt af en ørkenvandring.

LÆRERIGE EPISODER

Et par episoder trænger sig på:

»Th, tænk at du osse ka det!«, sagde en ret så ukritisk seminar-deltager begejstret til instruktøren Emmet Feigenberg, efter at denne fredag aften havde afleveret et af de mest usammenhængende, in-tet-og-selvmodsigende indlæg (om livet med turnéteater), jeg længe har måttet lægge øren til.

★

»Ham ska' vi ikke ha' noget af mere, det er ikke noget for os«, sagde en ældre teaterforeningsmand forbitret søndag formiddag efter at have overværet Hvidovre Teaters leder Sejer Andersen, på slap line under punktet »Min bedste fiasco«. Denne fortalte levende og med lysbilled-assistance om et avanceret og tidstypisk forsøg på at spille Brecht anderledes dengang i de avant-

ikke har megen erfaring med«, kunne scenografen Claus Rostrup senere på dagen oplyse, da han skulle aflevere sit indlæg om »Scenografi på turné«. Det havde dog ikke undret ham nok til anstændigvis at melde afbud, så han bidrog med ukvalificeret, uforberedt væveri. Som ikke på noget tidspunkt blev interessant, trods ordstyrer Ole Rasmussens (Horsens Teaterforening) behjertede forsøg på at hive noget ud af manden med sine ledende spørgsmål, der hver især var mere indholdsrige end noget af det, den misplacerede indlægsholder kunne komme på ...

BEGRÆNSET MORSKAB

De tilhørende panel-diskussioner, befolket af seminar-gangere og ledsaget af spage pip fra tilhørerne, bidrog heller ikke til tankevækkere eller umådeholden morskab. Læg hertil to indlagte intim-teaterforestillinger, der bog-

børne- og ungdomsteaterom-rådet. Gruppens kvaliteter ufortalt var det ikke særligt opmuntrende — teaterpolitisk set — at vælge netop dem midt i turbulensen, hvor det hårdtrængte professionelle børne- og ungdomsteater kunne bruge en kraftig solidarisk opbakning fra brugerside.

Den kom — skal det retfærdigvis siges — i form af en vedtaget resolution i løbet af seminaret. Og det var weekendens bedste oplevelse — udover den »åbne prøve« på Jess Ørnsbos »De Forkerte« på den overordentlig stationære national-scene lørdag formiddag ...

ÅRLIG SKOVTUR

Efter den rapporterende omgang med grov-phil'en skal også anføres, at arrangørerne givet har gjort deres absolut bedste for at skaffe kvalificerede oplægsholdere og lave et godt seminarprogram. Men hele arrangementet lider af en filosofisk/organisatorisk

mer. Man sætter sig derfor uelegant og tungt mellem to stole. Selvom man med sidste års DT-seminar omkring børneteater faktisk har et glimrende eksempel på, hvor indholdsrigt, engageret og hyggeligt, det kan gøres ...

TEATERLIVETS UENDELIGE KORTHEDE

Når det så brutalt som her konkluderes, at (teater)livet er for kort til den form for teaterseminarer, er det i et behjertet forsøg på at give DT en (måske lidt for ukonstruktiv) kritik med på vejen.

Med så mange engagerede og organisatorisk velfunderede mennesker og et så spændende kulturelt arbejdsfelt som teaterlivet — ja, så må Danmarks Teaterforeningers årlige seminar kunne byde på noget mere end disse noget bedrøvelige weekend-seancer ...

Indlæg:

HVAD MED DE 3-6 ÅRIGE?

Der mangler specifikke stykker med tidssvarende indhold og form

Af Gudrun Møller

Som repræsentant for et børnebibliotek deltog jeg i teaterfestivalen i Horsens. Jeg har set nogle udmærkede stykker, men udbuddet har alligevel givet anledning til nogle bemærkninger set fra forbrugerside.

ALDERSGRUPPER

For de 3-6 årige er teater på biblioteket ofte det eneste tilbud i det nære miljø. Det betyder, at småbørnsfamilierne er storforbrugere af netop stykker til denne alder, mens interessen aftager efter 7-års alderen. På dette tidspunkt udvides familiens radius, skolen starter, og der bliver således flere muligheder og tilbud.

De fleste stykker med minimumsalderen 3 år går helt op til 9 års alderen som maksimum, og dette sker helt tydeligt på de mindstes bekostning.

Enhver ved, at en så stor aldersspredning er urealistisk, og i teaterstykkerne går prioriteringen mod de ældste børn. Børn fra 3-5 år fatter ikke sammenhængen og ideen, men kun enkelte sekvenser, og de bliver derfor meget passive tilskuere.

Ligesom der i de seneste år er tilbudt stykker for de 1½-4 årige, ville det være dejligt igen at få tilbudt stykker, der snævert henvender sig til de 3-6 årige. Disse stykker kendetegnes ofte ved et enkelt sprogligt udtryk, og en enkel idé med udgangspunkt i noget fra børnenes egen erfaringsverden. Et sådant stykke kan danne grundlag for en engageret dialog mellem skuespillere og børnene, som herved kan få deres verden anskueliggjort og udvidet.

Teater for de 3-6 årige behøver i første omgang kun at være vedkommende og interessant for børnene. Hvis dette er tilfældet, kan man være sikker på, at både børn og forældre har fået en god fælles oplevelse.

Al såkaldt familieunderholdning forudsætter faktisk,

at børn er over 5 år, og aldersgruppen op til 6 år tabes meget let.

Børnebibliotekets behov for teater koncentrerer sig meget stærkt om denne aldersgruppe, og derfor kan det undre, at disse stykker tilsyneladende næsten er forsvundet fra børneteatrene repertoire.

EMNEVALGET

Som i bogverdenen ser det ud til, at teatrene også rammes af emnebølger. For øjeblikket er de gamle stærkt i fokus. Det kan være ganske udmærket at skabe nogle generationsmæssige bånd, men måske lidt ensformigt, at alle stykkerne koncentrerer sig om dette. Forældre, søskende, institutionen er dog børnenes primære verden, som de skal leve i og forholde sig til, og derfor kan man savne, at forældregenerationen næsten helt er forsvundet fra stykkerne i øjeblikket.

Med hensyn til de gamle er disse karikerede og »utidssvarende«, symboliseret ens hos næsten alle teatergrupper: sutsko, sjaler, brune cardigans, gammeldags-kjoler, briller,



Sider fra årets udgave af Den Røde Brochure.

kroget gangart og rystende stemmer. De gamle i børnenes liv er vel deres bedsteforældre, dvs. 50-70 årige, og folk i den alder ser altså ikke sådan ud i dag. Teatrene gamle ligner snarere bedsteforældregenerationen i 50'erne, og derfor er de ikke genkendelige for børnene. Alt i alt må der være mange flere aspekter af familierelationer, der kan behandles.

FORMEN

I meget god sammenhæng med ældretemaet er den tendens, at det skal være rolige stykker. Der lægges vægt på at fortælle og at spille med små virkemidler. Faren ved dette er, at stykket kan blive kedeligt, stillestående og uinteressant

for tilskuerne, og her er det igen først og fremmest de mindste, det går ud over. Stykker kan godt være underholdende, morsomme, meningsfyldt og aktiverende uden at blive overgeared, kaotiske og bevidstløse. Jeg har set mange af den slags stykker, der alligevel foregik i en rolig og behagelig atmosfære.

En vigtig del af småbørnsstykkerne var tidligere dialogen, som gjorde børnene til aktive tilskuere. Når en sådan forestilling er bedst, oplever man i hvilken grad børnene er fanget af og har forståelse for stykket.

INDHOLDET

Et stykke er jo altid et samspil

mellem spillere og teksten. Begge parter er afhængig af hinanden. Mange tekster var tjent med at blive strammet op, så der altid var en logisk sammenhæng i forløbet. Uanset hvor langt ud i fantasien man når i stykket, skal der dog være en forbindelse til den ramme, der er lagt. Der er mange gode skuespilpræstationer, der ødelægges af en dårlig tekst.

Ovenstående er, som sagt, en ren forbrugerreaktion, der måske kan være et indlæg i den teaterdebat, som jo kører kontinuerligt.

Gudrun Møller er børnebibliotekar i Gladsaxe og har gennem årene besøgt mange teaterfestivaler.



Indlæg:

TEATERFORM UNDER OPLØSNING?

Det er dejligt!
Det er spændende!
MEN!!!

Af Peter Olesen

Vi har ligesom så mange andre skoler i landet besøgt af forskellige teatergrupper.

Teatergrupper, der har lagt

sjæl og arbejde i at lave engagerende teater for børn. Så vidt så godt.

Imidlertid har jeg de senere år bemærket mig, at der er sket væsentlige ændringer i teatrets form:

Grupperne ser ud til at have forladt det problemfikserede teater, der endte med tvungen diskussion.

Grupperne ser ud til at møde op med kulisser og opsætning, der er Det Kongelige Teater værdigt.

For så vidt angår det første punkt er det mig en stor glæde. Mange grupper er indstillet på at give børnene en solid og dejlig oplevelse, som de selv eller sammen med andre kan behandle og fyldes af.

Er der for meget udstyr og slæbearbejde i nutidens danske børneteater? Foto: Kurt Johansen.

Der er ikke noget, vi har så meget brug for som mennesker, der vil hjælpe os med at give børnene ægte og stærke oplevelser, som kan stå alene, som kan stå alene som noget personligt og graves frem, når sjælen har brug for det.

Ja, somme tider få lov at ændre personligheden uden at der ligger særligt meget bevidsthed gemt i det.

Det er dejligt og det skaber »gode« mennesker, der nok skal vide at gå i teater igen.

Hvad angår det andet punkt er jeg en smule (en hel del) nervøs.

Jeg har den grundlæggende holdning, at børn (i en skole) skal opleve teaterkunstens elementer uden alt for meget udenomshalløjsa.

Børnene skal opleve skuespillets særlige evne og talent for

- at bruge kroppen
- at bruge stemmen
- at skabe illusion uden pap og lys
- at flytte stedet med ord og tanker og mimik og sved og nærvær
- osv.

Det er selvfølgelig fristende med støttende opsætninger, men en skoles gymnastiksal er ikke et teaterrum.

Der lugter syrligt, der kan ikke mørklægges ordentligt, man sidder a.h.t.

Vi kunne på skolen måske tilbyde langt bedre rammer,

hvis gruppernes krav ikke var »total mørklægning«, »bredde på mindst 10 meter« for bare at nævne et par af kontraktkravene.

Og så banaliteterne, som er forstyrrende i en skole:

- Vi skal blokere en gymnastiksal en hel dag (opstilling/spil/nedtagning)
- vi tager et antal elever (store) ud af undervisningen for at slæbe sætstykker og rekvisitter
- pedellen får et ambivalent forhold til teaterfolk
- osv.

Og det behøver slet ikke være sådan. I skoleteatrets barndom havde vi strålende oplevelser med teatergrupper, der kunne fange os midt på gulvet uden en bilfuld effekter.

Og det sker endnu.

Hamlet behøver tilsyneladende ikke at slæbe Kronborg med for at vise sig og komme os ved.

Og jeg kunne finde flere eksempler.

Men da jeg nok har generet rigeligt allerede, så lad det være sagt, så det ikke kan misforstås:

Jeg ytrer mig, fordi jeg holder af skoleteater og vil beholde det.

Peter Olesen er skoleinspektør på Brændgårdskolen i Herning.

MINDRE – OG BØRN, BØRN, BØRN!

Årets udgave af Børne- og ungdomsteaterfestivalen i Horsens blev en stor succes. Så stor, at arrangørerne, Kaskade-teatret, formentlig vil lide under de økonomiske efterveer i lang tid fremover!

For den store forøgelse af deltagende teatergrupper betød tilsvarende store ekstraudgifter – som jo ikke direkte kan afvejes af den større kunstneriske og organisatoriske succes.

Det har arrangørerne taget konsekvensen af, således at næste års festivalgrundlag hedder en Børne-teaterfestival. Dvs. at alle deltagende forestillinger skal kunne spilles for 12-årige og nedefter. Altså ingen deciderede ungdomsforestillinger i Horsens næste år.

Dermed mener man at opfylde brugernes krav og de økonomiske og pladsmæssige rammer bedre – og man slipper for at lege kvalitetsudvalg ved frasortering af teatergrupper ..



Niels Andersen og Vandrefalken var til børne- og ungdomsteaterfestival i Horsens. Selve festivalen var velorganiseret og velbesøgt og en stor succes for arrangørerne fra Kaskadeteatret. Men for Vandrefalkens forestillinger medførte festivalens messekarakter kunstneriske katastrofer. Fordi de spillemæssige rammer nødvendigvis er mindre ideelle og kravene til publikums sammensætning og aldersspredning delvist er suspenderet.

Niels Andersen optrådte med en-mandsforestillingerne »Her kommer jeg« og »Hovski-Snovski«, der — som det fremgår af omstændige beretning — kræver forskellige former for forberedthed hos henholdsvis spiller og publikum.

Horsens, weekenden
d. 22.-23. september.
Børne- og
ungdomsteaterfestival

Af Niels Andersen

TÅRER, DER LETTEDE

BØRNETEATER – EN MESSE VÆRD?

Kære Bruger,

Du vil gerne se alt, hvad du måske vil købe. Du vil af mange grunde nødig købe »katten i sækken«. Du vil ikke risikere en fiasko. Så snart en forestilling er spillet på »dit spillested«, bliver du mødt med spørgende blikke: »Gik det godt, var det en succes?«

Forståeligt. Ingen har lyst til at stå med bebrejdelsen: »Det forstod børnene ikke! Hvor var de dog urolige! Skuespillerne kunne jo ikke fange børnene, de var nu heller ikke rigtig gode! Den tekst var da for tynd/svær/abstrakt. Aldersgruppen var jo helt fejlplaceret!«

Derfor går du til festival/MESSE. Sætter én eller to dyrebare weekendere af. For at sikre dig og af kærlighed til børneteateret.

Lørdag kl. 11.00.

Vandrefalken har fået tildelt et lille klasseværelse. I virkeligheden er det alt, alt for lille til både »Hovski Snovski« og »Her kommer jeg!«. Men det er vilkårene. Jeg har været med på festival 19 gange før og kender betingelserne. Så jeg indretter mig efter de forhåndenværende stoles princip. Og beder Vorherre om ikke at komme med sol. Rummet er sydvendt. Det sorte plastik til mørklægning vil i givet fald forvandle det til en bageovn.

En hveps! Jeg slår den ihjel. En til. Jeg er hvepsallergiker, har altid et beredskabslager på mig. Et hvepsebo i ventilationsystemet bag mørklægningen. Børnene må leve med det til daglig i skolen. Så bør jeg også kunne.

En intensiv optakt til den hudløse Bent Børge i »Hovski Snovski«. For slet ikke at tale om den kejtede, sårbare og arrogante H.C. Andersen i »Her kommer jeg!«

★

Når jeg skaber en forestilling for børn og unge, starter jeg med en idé, et hovedtema, som jeg finder uhyre vigtigt at dele med dem. Og jeg arbejder mig langsomt frem til en vision om den form, jeg vil formidle den i. Jeg vælger målgruppen, f.eks. »Hovski Snovski«, 4.-7. kl. eller »Her kommer jeg!«, bskl.-3. kl. Derefter tager jeg ud til en række skoler, ud i den enkelte klasse. I samarbejde med klasselæreren og ofte med min instruktør som vidne snakker jeg med børnene, leger med dem, improviserer brudstykker af mit tema for dem og får øjeblikkelig tilba-

gemelding i form af forslag, kommentarer og spørgsmål.

Gradvis begynder jeg at forme et dramatisk fortælsesprog, får rejst de nødvendige figurer — og efter flere måneders arbejde stiger et forløb frem. Hele tiden med ét for øje: At det griber børnene, at det bevæger dem og sender dem på togt i følelsernes kompasrose, mere på deres intuition end på deres intellekt. Denne proces varer ca. 1-1½ år!

Lørdag kl. 11.45.

Hovski Snovski, den hvide energiske klovn, tager imod sine tilskuere. Det vrirler med børn fra 3.-4. klasse, meget færre fra 5. og 6. klasse, kun et par drenge og en enkelt pige fra 7. klasse. Men forestillingen er skabt til en skoles 4.-5.-6.-7. klasser, med henblik på alle de dynamikker, der ligger i den konstellation. Børnene sættes i en firkant, 4. klasse bliver udnævnt til kæledyr på den ene side, overfor bliver 5. klasse til spillefugle, 6. klasse til englebasser og til sidst kommer 7. klasse som det rene djævelvangel. Stykket forudsætter klassernes indbyrdes personkendskab, med alle de spændinger og konflikter, det indebærer. Midt i alt det planter jeg Bent Børges indre konflikt: At være ny i klassen, at være betaget af klassekammeraten Sara, at være angst for at tabe ansigt og blive til grin for de andre. Samtidig med, at han har et væld af stærke drømme og følelser pakket ned under et skrøbeligt lag. Hele spillet er indrammet af den skarpe, lidt »vilde« klovn, som afmonterer lærernes »normale« autoritet ved at give dem næser på, skyde med vandpistol og den slags. Altsammen for at bygge en åben, tillidsfuld og fuld-af-latter-atmosfære op.

★

Når vi mødes til konferencer og går i grupper, forlanger du af os børneskuespillere: »Børneteateret skal overraske og bevæge, være morsomt. Det skal handle om noget, der går tæt på vore børn, vise en sårbarhed. Det skal have respekt for børnene, med et sprog, som både er sanseligt og kropsligt.«

Og jeg er helt enig, det er lige præcis det, jeg prøver på, ja, det er faktisk derfor, jeg stadig laver teater for børn her på 20. år.

»Vi skal have mulighed for

at blive bragt ud af dagligdagen. Der skal stilles krav til os og vore børn. Det skal betyde noget, at vi tager børneteateret ind i vores verden.«

Men desværre oplever jeg så tit, at når du vælger forestillinger, går du alligevel efter: Forestillinger med meget firkantede figurer, endimensionale historier, finurlige tekniske effekter, rammet ind af lys, lyd og teknik, som enten drukner spillet eller lige så godt kunne være vist i en almindelig teatersal. Lige til at sætte sig og betragte, uden risiko for at blive berørt på et dybere plan, uden krav til, at publikum også yder sin del af energien. Kort sagt; stykker, der med salgsvilje overdøver viljen til kunst.

»Vi kunne godt tænke os at få forestillinger, som inddrager vore børn lidt mere end det sædvanlige, tager dem med i spillet, så de ikke bare passivt sidder og ser på. Nærmest som skabende dramatik. Det kunne være spændende, hvis de selv tog del, mærkede på egen krop, hvad det vil sige at lave teater.«

Ja, den form for supernær-vær holder jeg meget af. Så at sige teater på opdagelse, publikum og skuespiller går sammen om at berøre det uforudsigelige. Sådan som jeg f.eks. gør i »Ilddåb« for og med de unge og her i »Hovski Snovski«. Men jeg må skarpt præcisere, at skabende dramatik mere er til personlig vækst og indre frigørelse og kun i meget lykkelige tilfælde kan være kunstsøgende. Hvis det vel at mærke bearbejdes videre og får en indre struktur, som løfter det ud af kaos.

Lørdag kl. 12.20.

»Hovski Snovski« er for så vidt gået godt, alle omstændigheder taget i betragtning. En hveps måtte lade livet undervejs. Bent Børge fik et fint spil igang med de to drenge og pigen fra 7. klasse. For slet ikke at tale om den lille dværgekannin fra 4. klasse. MEN forestillingen har slet, slet ikke fået udtømt sine dramatiske resourcer.

★

Du kom for at få et maleri, du fik en grov skitse. Du mødte en skuespiller, som ville gøre teatrets nærhed til et autentisk møde, som indebærer den voksnes indsigt og livserfaring til deling med den unge

i selve NU-et. Men du oplevede kun det, der realistisk skete nu og her. Ikke det som sker på din skole, hvor spillets sande forudsætninger er til stede. Jeg kan meget vanskeligt bebrejde dig, at du kun så, hvad du så. Selv erfarne teaterfolk kan have problemer med at gennemskue en forestillings fejlkilder eller indleve sig i dens rette element. Også fordi formen er så uhyre sjælden og foruroligende.

Men jeg stiller op for at præsentere mit kunstneriske univers i håb om ad den vej at komme til at dele det med flere end dem, der er fortrolige

få det fulde udbytte af forestillingen anbefaler jeg, at de får eventyrene læst op på forhånd. Så vi kan mødes i genkendelsen. Og ud af den spinde tråde til vor danske identitet, alt det mytiske i vort fælles ubevidste, som H.C. Andersen så genialt har digtet.

Som i al pantomime og ballet skal tilskuerne selv digte videre og ved hjælp af fantasien opleve de store følelser og frydefulde stemninger.

Klokken runder 14.45 og H.C. Andersen tager imod: »Jamen, dér står jo Den Lille Havfrue, Store Claus og Lille Claus, Heksen i Fyrtøjet, kom

De fleste vælger at gå gennem den gyldne.

★

Ja, du fik en oplevelse, det umulige lykkedes, men alligevel kun næsten. Nogle af børnene var for store, nogle for små, og nogle af de mange voksne havde efterladt deres lille legebarn derhjemme. Du gør dig også dine overvejelser: »Gud ved om ikke det alligevel er for abstrakt for eleverne derhjemme i skolen. De er jo ikke vant til at se den slags. Kan jeg nu være sikker på, at mine



med det i forvejen. Derfor tager jeg til MESSE.

Lørdag kl. 14.00.

Jeg lader op til den næste kraftanstrengelse. Sidste vinter gik jeg til ballet. For at genopfriske lærdommen fra Det kgl. Teaters Elevskole. Jeg spiller H.C. Andersen, der drømte om at blive balletdanser. Så nu danser de af hjerte og smerte, de mange tegn, der står mejslet ind i vor folkesjæl: Den Grimme Ælling, Svinedrenge, Klods Hans etc.

For at børnene i skolen skal

indenfor allesammen, jeg blev født i 1805, min mor var vaskekone, vi var fattige, jeg klippede papirklip, det holdt jeg nu så meget af ...«

Tilskuerne er hurtigt med. Og de bliver i H.C. Andersenens verden hele vejen igennem, jo, vi digter sammen. De forlader det lille klasseværelse med varme øjne, en hud, der skinner og en puls, der banker godt og stærkt.

Alle passerer gennem Kejserens kappe, der er frit valg, om man vil gennem den gyldne eller den sorte, Dødens side.

kolleger har lyst til at læse eventyrene op, sætte tiden af til det. De overgange, han lavede, de var nu lidt uklare. Der gik i hvert fald et stykke tid, inden jeg forstod, hvor vi nu var henne. På den anden side, børnene forstod det jo umiddelbart. Puha, det er ... nå, der er da heldigvis så meget andet.«

Søndag kl. 13.30.

Jeg er allerede godt henne i »Hovski Snovski«. Vilklarene er praktisk taget umulige. Ingen drenge fra 7. klasse, en

»Her kommer jeg«: Med udgangspunkt i H.C. Andersens eventyr »Den grimme ælling«, »Den lille pige med svovlstikkene«, »Svinedrengen«, »Klods Hans« og »Nattergalen« m.fl. opføres en ballet-agtig forestilling med og uden ord, hvor eventyrenes figurer en efter en dukker op.

»Hovski Snovski«: En overfrisk klovn, men også en stor dreng, der er forelsket i en jævnaldrende pige, har hovedrollen i spillet, hvor publikum bliver medspillere, og hvor pubertetens, kærlighedens og omgangsformernes væsen bliver underkastet behandling.

ingen kære mor. Bent Børges historie fortæller sig i det uvisse. »Hovski Snovski« bliver godt og grundigt punkteret. Lettelsens tårer bliver tunge.

stændig målløs, det var dog fantastisk, som du klarede den situation, fremragende, sensitivt, værdigt. Du rammer jo med den forestilling lige ned i vores dybeste traume, angsten for den dybe, altopslugende følelse. Hvor må den være spændende at se i sit rette element!« Jeg får et intens knus, som suser. Det eneste.

Klokken bliver 15.45. De stormer ind som de første, kan ikke vente, sætter sig på første række. Selv om det er sidst på dagen, er der mange børn. Det myldrer. Også med voksne, nogle kommer for sent; med besvær kommer jeg igang.

Heden er ulidelig, uroen på første række forståelig, men umulig at leve med. Kontrakten kan simpelthen ikke opfyldes: At jeg skal tænde og i skal blusse op!

Da Svinedrengen svinger sin skralde, lyder der et højt og tydeligt: »De' in biil!« En af de mest utidige ligger ret hurtigt nede under sin stol og roder rundt. Et par andre er i fuld gang med at øve taekwondo.

Som kontrast sidder tre piger på tredje række, oppe på et bord, dybt optaget af spillet, hvisker sødt og stille, betror sig til hinanden, med lette gys og spillende øjne, fuldstændig i stykkets ånd.

På et tidspunkt giver H.C. Andersen ét af sine papirklip til den mest urolige, i håb om at måtte få blot en lille bitte smule ro til at fortælle sit livs eventyr. Men, desværre, nej, her er ikke klangbund til at se og høre H.C. Andersens sjæl lagt blot.

De voksne falder gradvis fra, selv de mest tapre. Indvandrerbørnene har aldrig været der, de andre børn forsøger at hænge på. Heden gør sit arbejde, den sene eftermiddags øjenlåg falder i. H.C. Andersen braser sammen af usikkerhed og kvæstede rytmer i et kaos af brudstykker og flimmer.

En tanke skyder op: jeg bør stoppe, jeg stopper, det her er for ydmygende. Men som mølet mod lyset fortsætter jeg til den bitre ende. The show must go on-instinktet sidder dybere end fornuften. Et glimt af klarhed gnistrer, en bizar konklusion: *Det er en kunst, hver gang det lykkes.*

Absolut ingen glade øjne, ingen skinnende hud passerer den sorte, gyldne kappe. De fleste vælger at gå gennem den sorte side, Dødens.

Kære Bruger, Du så ikke Andersens tårer bagefter, da Vandrefalken ledte. Var de en MESSE værd?

Søndag kl. 15.15.

Om en halv time skal jeg igen løfte H.C. Andersen. I papirkurven ligger 30 hvepse, døde. Kan det overhovedet lade sig gøre at lave kunst under disse MESSE-vilkår? Hvor skal jeg få kræfterne fra? Solen skinner fra en skyfri himmel. Det sorte plastik suger strålerne til sig og sender dem bedøvende videre ind i rummet.

Som det ofte sker lige før en forestilling, får jeg en let depressiv stemning skyllende igennem mig. Et rytmisk signal fra organismen om at komme i omdrejning. En slags kedad-det-hed, en vibrerende smerte. Det kaldes latens. Jeg føler mig meget latent.

Et dusin indvandrerbørn samler sig udenfor. Jeg læser skriften på væggen. Indvandrerbørn og H.C. Andersen.

Din reaktion kommer prompte. Du bliver bange og forvandler dig pludselig til et monster med mange hoveder. Et af dem: »Fy for pokker, sikke noget, du misbrugte hende, helt uforberedt bliver hun trukket ind i dit spill!« En stiv maske: »Det er jo en livsfarlig form for teater. Er du sikker på, at du ikke har pådraget den pige dybe skader?« Et par øjne: »Hvad med at holde dig til scenen og bare lade børnene se på?!« En meget stram mund: »Det var synd for pigen, det kunne du godt have forskånet både hende og os for!« Et stort grin: »For du ikke, du skulle holde op med de umulige forsøg på at udvikle børneteateret, det bliver da vist for indviklet!«

Et venligt ansigt med en hel krop under sig nærmer sig forsigtigt: »Jeg er fuld-

før. Hun svarer ikke. »Jeg er sommetider bange for, at min far skal blive helt væk. Sidst var han på Nordpolen, han kvalte en isbjørn ...« Bent Børges fortæller sig i mytomaniens frydefulde eskapisme, fordi hans far er et eller andet usikkert sted; alt, alt for langt fra hans daglige tilværelse. Men alt imens bliver Sorte Sara fjern, en tåre pibler frem, først i det ene øje, så i det andet.

Presset ved at stå helt alene, fjernt fra sin skole og klassens daglige sikkerhed bliver for stort. Så Bent Børges må lynhurtigt omstille alle sine antenner for at bære sin Sorte Sara i havn, slippe kontakten med hende og overlade den til hendes søde og forstående forældre, som sidder blandt tilskuerne.

Forestillingen er uhjælpeligt faldet på gulvet. Her hjælper

kæmpe overvægt af de små fra 3. og 4. klasse. Nogle ganske få piger fra 7. En dejlig frisk fyr fra 10. har forvildet sig ind, jeg mærker hurtigt, at han har lyst til at lege med, så Bent Børges får lov til at låne hans skønne vest. Til gengæld får han så lov til at låne Bent Børges solbriller. Sorte Sara fra 7. leger sig glad og optimistisk ind i situationen. Hun vinker til ham, smiler, blinker tilbage, svarer på hans lidt kejtede spørgsmål: »Er der noget, du er bange for?« Sådan har han spurgt sine Sorte Sara'er ca. 75 gange

Læserbrev:

VIL VANDREFALKEN FORTSAT FLYVE FRIT?

— også uden statsstøtte?

Hvor mange forestillinger sætter sig så dybe spor hos sit publikum som Vandrefalkens »Ild-dåb«? De tredive unge på Ikærskolen, der deltog i det indvielsesritual, som stykket er, bliver aldrig helt de samme igen; men også de andre 150 elever fra 8.-10. kl., der oplevede deres kammeraters engagerede spil med Vandrefalken, blev flyttet lidt eller meget i deres inderste. »Voksen og fri?« »Glæder du dig til at blive voksen?« Det er kvalitet?

Det var forunderligt som voksen, men på lige fod med eleverne at være med til at indstudere stykket. At opleve, hvordan Niels Andersen med sin ro, indre balance og kærlighed til de unge opbygger en tillid og en positiv atmosfære, hvori alle kan agere frit. Langsomt skaber vi sammen en flot og medrivende dramatisk forestilling, der kulminerer som i en rus, da der kommer publikum på. Foruden at være en store personlig oplevelse, er det for læreren, ikke kun dramalæreren, et »lærestykke« i psykologi og pædagogik, der er mere værd end mange DLH-kurser.

Som dybt engageret og trofast deltager »på fuld tid« både i Horsens og på »de store« festivaler gennem flere år, er mit kendskab til teatrene og deres repertoire temmelig bredt.

Det er derfor meget svært at forstå Teaterrådets beslutning om at tage bevillingen fra et teater med så omfattende og spændende et repertoire. Kan det mon skyldes, at Vandrefalkens forestillinger udnytter samspillet med sit publikum så intenst og henvender sig til så specifikt sammensatte grupper, at de er meget lidt festival-egnede, eller oplever Teaterrådet også teatrene ude på skolerne?

Kirsten Fauken,
formand for
Skolernes Børne- og
Ungdomsteater-udvalg
i Give kommune.



BARBRO COTTE

NUTIDENS TEATER

Backa Teater fra Göteborg med »En midsommarnattsdröm«
og Artibus fra København med »Antigone«.

Tanker om nutidens
børne- og
ungdomsteater med
baggrund i den store
festival i Thy,
ASSITEJ's
verdenskongres og
svensk teater netop nu

Af Barbro Cotte

FORANDRINGENS NØDVENDIGHED

Det er svært att efter verdens-
kongress och semester sætte sig
ner och skriva om den danska
barnteaterfestivalen i april. I
mångt och mycket instämmer
jag i, vad Nena Stenius och
Helge Andersen redan skrivit
(se BTA 73), och det mesta
skulle därför bli en upprepning.
I stället har jag skrivit
ner en del tankar och funderingar
kring dagens barn- och
ungdomsteater.

EN-MANDSTEATER AF STOR KLASSE

Om jag trots allt börjar i Thisted, så är det enmansteatern
jag minns bäst — berättandet
som var av sådan klass, att jag
önskade att de aldrig skulle
sluta! Det var så fängslande,
varmt mänskligt och humori-
stiskt och den fina kontakten
med publiken och respekten
i tilltalet gjorde att jag kände
mig lycklig åt barnens vägnar.

Där fann jag den danska
barnteatern helt suverän!

Men i andra föreställningar,
prylarna — utanverket! Vad
fyller det för funktion? Fyller
man påsen med sånt för att
visa, att den inte är helt tom?
Jag uppfattar det som en tendens
i både dansk (av det jag
såg) och svensk barnteater att
gå måt en teknik- och prylteater
där skådespelaren/männi-
skan försvinner och konstar-
ten utarmas.

Det är inte utveckling och ny
form utan en återgång till den
stora scen- och prylteater grup-
perna en gång bröt och gjorde
upp med för 20 år sedan. Att
det går att göra mänskligt
engagerande, aktuell och berö-
rande teater utan utanverk

fanns ju åtminstone ett exem-
pel på, »Mohammed« (*Bag-
gårdsteatret*), som dessutom
var åldersövergripande då den
skildrade flyktingproblemati-
ken även ur ett vuxenperspek-
tiv utan att för den skull spela
över huvudet på barnen.

BEARBEJDNING AF ERFARINGER

De här reflektionerna leder till
frågorna:

»Vilka är barnen som vi spe-
lar för?»

Ofta använder man sin egen
barndom som grund, både
som dramatiker och teaterar-
betare (det minns man väl hur
det var att vara barn...) och det
är naturligtvis inte fel, vissa
frågor, känslor och upplevelser
är de samme oavsett tid. Men
hur sammanfaller de med hur
barn har det idag? Jag menar
ungefär så här: att bli sviken är
smärtsamt, det var det igår, det
är det idag, men ser sveket lika-
dant ut?

Unga Klara vågar hämta
upp och bearbeta erfarenheter
ur barndomen men gör därtill
ett omfattande research-arbete
bland barn och ungdomar som
tar både tid, kraft och pengar,
men är ett måste för dem. Jag
tror att kunskapen om barn-
en/ungdomarna och deras
situation, tankar och funderin-
gar kring tillvaron i dag är
livsviktig för dem, som vill
kunna göra angelägen teater
för dem. Och det är väl ändå
den teatern vi ska ha? I dag fin-
ner jag alltför ofta en undervi-
sande tillrättalagd teater som
är tämligen likgiltig, en teater

där glöden så sakta falnar.

SØG ANDRE KUNSTSPROG I BØRNETEATRET

Vad skulle kunna få den att
brinna igen?

En ny form?

De tankarna fick jag efter
att sett den omtalade föreställ-
ningen »Den stora vreden«,
som sattes upp av *Folkteatern*
i Gävleborg och spelades i ett
gammalt valsverk i en mindre
norrländsk ort, Iggesund. Det
var en dramatisering av ett
norrländskt epos, både myt och
historia, där man integrerade
musik och dans, kroppsspråk
och röstbehandling till en hel-
het som gav publiken nya upp-
levelser av teaterns språk och
konst. Varför inte söka
andra språk inom barnteater-
n? Mera musik, dans, rörel-
se, kroppsspråk och kulturarv
.. jag ser framför mig semina-
rier, experiment, researcharbe-
te i form och språk, kurser,
möten, ett utforskande och
delgivande av erfarenheter för
att inte stagnera.

Något för ASSITEJ?

Här i Sverige har vi dessut-
om ingen utbildning i att spela
teater för barn. Eleverna från
scenskolorna går vanligtvis ut
helt utan erfarenhet av att
möta en barnpublik, den vikti-
gaste och kanske mest kritiska
av alla.

KLASSIKERNE MED NY DRAMATURGI

Nu kommer tankarna in på
teater för ungdomar, denna

ganska så förbisedda publik-
grupp. Hos oss har man börjat
spela klassiker för unga, då
företredesvis Shakespeare. I
Danmark gjorde *Artibus*'
uppsättning av »Antigone«
starkt intryck på mig. Den
hade ett starkt utspel, en inten-
sitet och ett engagemang och
gav mycket att tänka på, inte
minst genom att så klart ta
fram orden om frihet och lojalitet
och visa på dess radikalt
olika betydelser för olika män-
niskor. Just så tror jag en
uppsättning för en ung publik
ska vara, konflikten i den pjä-
sen är ständigt aktuell.

Klassikerna är bra, de räcker
ett bra tag att sätta upp i spän-
nande varianter, ny läsart, ny
dramaturgi som ger inspirati-
on och förnyelse. I »Amleto«,
som sattes upp af Folkteatern i
Gävleborg, hade man valt att
låta huvudrollen, Hamlet, spe-
las av en ung popsångare utan
att han för den skull sjöng i
pjäsen. Men det gjordes experi-
ment både med en speciel
röstbehandling och en form
som spelplatsen, en gasklocka,
gav möjlighet till. Hit hittade
en stor ungdomspublik.

FÆLLES FORSTÅELSE ELLER LIGEGYLDIGHED?

Backa Teater i Göteborg satte
upp »En midsommarnatts-
dröm« för en ung publik. En
ny läsart, kungen och drott-
ningen som moderna männi-
skor, spelad med stor direkt
publikkontakt förmedlad
både via Puck och hantverkar-

na, en kontakt, som fungerade
trots den enorma spelplatsen,
en fabrikslokal, drog till sig en
ny ungdomspublik. Bra! Mera
sådant!

Ändå frågar jag mig:

»Ser teatern ungdomar i
dag, visar att de är sedda, för-
stådda och står på deras sida?
Eller visar den något, som vi
tror är angeläget, och som vi
tycker borde intressera, men
som för de ungdomar, vi
främst borde nå, är totalt lik-
giltigt? Vet vi något om dem,
deras vilkor, vad deras stilar är
uttryck för och reaktion på?
Förstår vi hur de uttrycker sina
erfarenheter och förhoppnin-
gar? Kan vi tolka deras koder?
Om inte, hur ska vi då kunna
skapa en angelägen, inkännan-
de teater som står på deras,
ungdomarnas sida?»

Med anknytning till de frå-
geställningarna arrangerade
jag under förra året tre seminari-
er för teaterarbetare och dra-
matiker till vilka inbjöds
ungdoms- och massmediafor-
skare, en sociolog och ungdo-
mar själva för att föreläsa och
samtala kring dessa frågor.
Seminarierna var mycket
intressanta och tankvärda
samt välbesökta, och jag hop-
pas givetvis, att någon kun-
skap därifrån kan omsättas i
praktiken på ett eller annat sätt
kanske genom gränsöverskri-
danden mellan olika konstar-
ter?

MANGLENDE INTERESSE?

Under världskongressen fanns
programmet en punkt som

hette: »Att gestalta sitt liv« där
ungdomar själva berättade om
hur de arbetade med teater. En
grup kom från Malmö, *Studio-
teatern*, den andra från en av
Stockholms förorter, teater-
gruppen *Roj i Handen*. Här
fanns en möjlighet att träffa
ungdomar, lyssna på vad de
tycker är angeläget, va de vill
uttrycka med sin teater osv.
Tyvärr kom det mycket få för
att lyssna. Några av de utlän-
ska deltagarna, som var där,
förvånade sig storligen över
det bristande intresset för våra
ungdomar; ungdomar inom
samma intresseområde, ama-
törer visserligen, men med en
brinnande glöd för teater som
man hoppats kunnat vara
ömsesidigt befruktande för de
professionella som hade kun-
nat vara där och dessa ungdo-
mar.

I en tid då glappet mellan
vuxenvärlden och ungdomar-
nas värld är större än någonsin
vore det kanske bra att lyssna
till de unga. Musiken och
framför allt sångtexterna kom-
mer från deras värld, den har
hittat och förmått tolka den.
Ska teatern också kunna det
med *sitt* språk? I så fall måste
vi nog lyssna på ungdomarna
och låta dem komma till tals i
denna teater.

VEJEN FREM

Ja, de här frågorna och refle-
ktionerna finns i mitt huvud
efter en dansk barnteaterfes-
tival och en världskongress
med allt vad det innebär. Visst
finns det barnteater som är
bra, fantastisk, konstnärligt
högtstående, stjärnskott på
himlen, som jag blir lycklig
över, som gör det lättare att
främja teater för barn och ung-
dom ännu en tid framöver —
samtidigt tror jag det är liv-
sviktigt att söka och forska,
utmana och experimentera för
att komma vidare.

Barbro Cotte er svensk børne-
og ungdomsteaterkonsulent.

NYE BØGER

BOLDKUNST IN SPE

Håndbog for nybegyndere i jongleringens vanskelige kunst, som kræver koncentration og tålmodighed.

»Jonglering med tre bolde«. Af Morten C. Hebsgaard. 80 sider, kr. 98. (DRAMA).

PÅ NORSKE SCENER

I Norge udgives som i Sverige en teaterårbog, der er et opslagsværk over sæson 89-90 med div. fakta, billeder og oversigter. Det er nummer fire i rækken siden starten med 86-87.

»På norske scener«. 192 sider, kr. 198 (norske). (De norske teatres forening, Nedre Slottsgate 7, 0157 Oslo 1).

NYE UDGIVELSER FRA TEATERFORLAGET DRAMA:

Lone Andrup: »Camillas værelse«. En fantasileg omkring ludeeren Camilla udfra mottoet: En kvinde uden en mand er som en fisk uden cykel. 83 sider, kr. 78.

Kurt H. Juul: »Over broen«. Et konfliktspil mellem to naboer, forbundet med en bro. Bidrag fra DATS dramatikerkonkurrence. 64 sider, kr. 68.

Hans Erik Hansen: »Jul hos Snedronningen« og »Jul med drille-nisserne«. To små julespil, der kan opføres af børn fra bh.kl. til 4-5. kl. 28 sider, kr. 38.

KATALOGER

Teaterforlaget DRAMA har udgivet sit hovedkatalog for 90-91 med omtale af 80 fagbøger og ca. 400 skuespil.

Pris kr. 10 inkl. forsendelse.

Foreningen Af Små Teatre (FAST) har udgivet sit katalog over udbudet 91-92 for de stationære og turnerende medlemsteatre.

Fås ved henvendelse til FAST (31 38 37 37).

NYE TIDSSKRIFTER

M.M.

Teaterbladet nr. 134: Om Skuespillerskolen ved Odense Teater, teateretik m.m. Nr. 135: Teaterrådets nye støttepolitik, Folketeatrets ombygning m.m. Nr. 136: Om teaterbestyrelser i København, Casting og tanker om fremtidens teaterstruktur m.m.

Rampelyset nr. 194: Om Kulturfonden, ungdomsteaterkonkurrence i Delfi og det nye spillested, Krudttønden i København m.m.

entré nr. 1: Temanummer om teater og perestrojka, samt dans i Tyskland og div. anmeldelser.

Scenen nr. 1: Danmarks Teaterforeningers nye blad m. bl.a. interview m. Bodil Udsen, børneteaterfestival i Horsens m.m. Nr. 2: Portræt af Erik Mørk, Den jyske Opera, Brandes som teaterkritiker, kultursponsorering m.m.

unge pædagoger nr. 5/90: Temanummer om læreruddannelsen. Nr. 6: Om bl.a. læsningens kunst.

Nya Teatertidningen nr. 49: Om ASSITEJ's verdenskongres i Stockholm, svensk børneteater netop nu, danseværksted for børn m.m.

Bixen nr. 3/90: Om drama og terapi i kunstpædagogisk forståelsesramme.

Magasinet Børn nr. 2/90: Focus på børn og omsorgssvigt og den nye musiklov. Nr. 3/90: Børn som medborgere, børn i marginalpositioner — og kulturfondsmidler til børnekultur.

Artisten nr. 3/90: Portræt af George Carl, Musicans Institute samt kursusstof.

DRÖMTÅGET PÅ SPORET

Et stort svensk kulturprojekt er i bogstaveligste forstand sat på skinner i september måned.

»Drömtåget« — med undertitlen »på spaning efter spåren« — er et særtog, der kører rundt mellem byerne i tre svenske len (Kronoberg, Kalmar og Blekinge) og spiller teater, arrangerer udstillinger, iværksætter kulturuger etc.

»Drömtåget« er et spændende og forbilledligt samarbejde mellem forskellige svenske institutioner: Riksställningar — der selvstændigt står for udstillingsaktiviteterne — Riksteatern og Svenske Rikskonserter. Disse tre R'er udgør sammen med SJ (De svenske jernbaner, svarende til DSB),

UR (Utbildningsradion) og AMS projektets organisatoriske grundpiller.

Hvor »Drömtåget« kommer frem og parkeres på jernbaneskinne, iværksættes lokale kulturuger, hvor de lokale skoler, kultur-, fritids- og socialforvaltninger i reglen er med i samarbejdet omkring kulturugens aktiviteter — udover hvad drömtåget selv har med sig af teater, musik, dans og udstillinger.

DRÖMMENS VERDEN

En af målgrupperne på turen er eleverne i de ældste klasser i folkeskolen — som et led i et generelt fremstød for »kultur i

skolen«. Og som det hedder i »drömmetoget«s selvannoncering: Drömmetoget er en moderne »flyvende hollænder«, hvor tid og rum er ophørt med at eksistere. Det er drømmens, mytens og sagaens verden, hvor eleverne er heltene, som skal redde og sikre fremtiden med deres fantasi og skaberkraft.

Tre skuespillere er spilledere og kunstneriske vejvisere og guider eleverne under den spændende tur gennem »Drömtåget«, i en slags rollespil, hvor elevernes eget initiativ og engagement er afgørende for oplevelsernes styrke og karakter.

Lærerne tilbydes specielle rundvisninger en af ugens dage — og i slutningen af ugen får offentligheden adgang til drömmetoget. »Drömtåget« blev sat på skinner af den svenske kultur- og undervisningsminister Bengt Göransson den 24. september, og eventyrtoget kører derud af gennem de



svenske byer frem til og med maj måned næste år.

STIG PÅ

Det nærmeste »Drömtåget« nåede Danmark var opholdet i Markaryd i slutningen af november, men interesserede kan fortsat tage turen til Sverige og stige på.

Nærmere oplysninger for interesserede — som enten vil

besøge drömmetoget eller måske drømmer om at skabe noget tilsvarende på de danske jernbaneskinne — kan kontakte projektet og den presseansvarlige (Charlotte Olofsson):

Tlf. 009 46 8 44 97 20 — Fax. 009 46 8 702 07 39

Adr.: Riksställningar, Alsnögatan 7, 116 41 Stockholm, Sverige

NORDEN KALDER

Organisationen Teater og Dans i Norden, som giver økonomiske tilskud til gæstespil og gæsteinstruktører, -scenografer m.v., har som sædvanligt en masse seminarer på bedding.

I 1991 vil der blandt andet blive arrangeret et teatertræf for teaterskoleelever fra hele Norden. Det finder sted på Skuespillerskolen ved Århus Teater i april måned.

Desuden er der planlagt et seminar for teaterchefer på Dragsholm slot i Danmark i maj-juni, et seminar om ny musikdramatik (det tredje i rækken) på Elverum Folkehøgskole i Norge — samt et seminar på Færøerne om amatørteater og dets »professionalisering«.

Dertil kommer et seminar i »symbolernes betydning i dans og koreografi«, som finder sted i Sameland i slutningen af august 1991.

Information og yderligere oplysninger:

Teater og Dans i Norden, Vesterbrogade 23, 3., DK-1620 København V. Tlf. +45 31 22 45 55.

UNDER BAOBABTRÆET

Teatergruppen Gadesjakkert fra Odense har nu fået omsat erfaringerne og oplevelserne fra seminar-arbejdet i Tanzania (se BTA nr. 74) til et teater- og undervisningsforløb, som man meget passende har døbt »Under baobabtræet« — disse fantastiske kæmpetræer, der er så almindelige i denne del af Afrika.

I forløbet indgår afrikanske eventyr, afrikanske sanglege og dans og samt en diasserie, der fortæller om børns levevilkår i Tanzania. Projektet er tænkt som led i emneuger eller anderledes geografiundervis-

ning på skoler, kulturelt arrangement i foreninger og på højskoler o.lign., samt som forældre/børn-arrangementer. Medspils-teatret, som »Under baobabtræet« også kan kaldes, tager bl.a. sit udgangspunkt i de afrikanske fabler og tilhørende undervisningsforløb, som medlemmer af Gadesjakkert brugte under de seks ugers workshop i Tanzania — hvor primærformålet var at forny teatertraditioner og uddanne tanzanianske folkeskolelærere til gode dramaundervisere.

Og så starter Gadesjakkert



PRISER TIL PETRUSJKA

Det norske dukketeater Petrusjka, der er hjemmehørende i Trondheim, gjorde en god figur på den 23. internationale dukketeaterfestival i Zagreb i Jugoslavien. Petrusjka vandt nemlig tre priser med forestillingen »Dukkemakerens Drøm«. En for præsentationen af forestillingen på kunstsproget esperanto. En for »det generelle indtryk af forestillin-

gen og for gennem teatret at iagttage verden på en rammede måde fra et kvindeligt synspunkt«. Samt endelig førstepræmie for bedste børneforestilling, udvalgt af en international børne-dommerkomité på ni børn.

På festivalen konkurrerede ialt 15 forskellige forestillinger fra ni lande.

neteatre inviteret til en minifestival for dansk børneteater i Tübingen i Tyskland.

Udover at vise offentlige forestillinger for voksne og børn i området skal teatrene deltage i et fælles seminar med tyske kolleger.

BØRNEKULTURKARAVANE TIL FRANKRIG

I samarbejde med Kulturministeriets Arbejdsgruppe for Børn og Kultur planlægger Dansk ASSITEJ en børnekulturkaravane til Frankrig i oktober 1991.

Karavane består af to busser, der kører af forskellige ruter i Frankrig for at ende i Paris. Der skal spilles i en række kulturelle centre undervejs. Hver bus indeholder en »færdig pakke« med dansk børne-

kultur — udover tre teaterforestillinger er det børnefilm (tekstet til fransk), børnebøger (og medfølgende bibliotekar), børnebogsforfatter (som er oversat til fransk) og udstillinger.

Desuden skal der afholdes fire nordiske ASSITEJ-møder, hvoraf det første finder sted i København 8.-9. februar — og det nordiske samarbejde skal i det hele taget styrkes, bl.a. også gennem Børneteater-Avisen, som det er omtalt andetsteds.

Dansk ASSITEJ
Frederiksborggade 20
1360 København K
tlf. 33 15 69 00



Dansk ASSITEJ's planer for 1991 er store og omfattende. De vigtigste projekter er:

ENGELSK BESØG TIL FESTIVAL 1991

I samarbejde med BTS inviteres tre engelske teatergrupper til at spille på festivalen i Næstved og samtidig deltage i et seminar med danske kolleger. Desuden afholdes et dansk-britisk dramatikerseminar under festivalen. Preben Friis fra Dansk ASSITEJ's bestyrelse og Anne Kurtzweil fra BTS' seminarudvalg har været 10 dage i England for at udvalge de tre engelske teatre, der skal til Næstved. Deres rejse blev støttet økonomisk af British Council.

DANSK BØRNETEATERFESTIVAL I TYSKLAND

I juni 1991 er syv danske bør-

GENNEMBRYD

Er den tredje verdens kultur den vestliges overlegen? Et møde og nogle refleksioner.

Af Henriette Weitemeyer
Mé Michelsen
Kate Bryrup

Danske refleksioner efter dels ASSITEJ-seminar i Odense med afrikanske teaterfolk og danske børneteaterfolk, og dels ASSITEJ verdenskongres i Stockholm med speciel invitation til teaterfolk fra Sydamerika, Afrika og Asien - begge dele i maj 1990.

De afrikanske teaterfolk, som deltog i Odense, kom fra seks forskellige lande, primært i det centrale Afrika/tidligere engelske, franske og belgiske kolonier, tilsammen dækkende en befolkning på knapt 100 millioner og et areal større end Vesteuropa.

GONDIERA

MUYDIKI! MUYDIKI! hør mig, hør på mig, råber Penina, idet hun springer ind i kredsen: **I think the reason why the sun does not shine is because Stephen hit the drums and has scared the sun away. He has insulted the danish sun, - MUYDIKI! - MUYDIKI!** - afslutter hun. Chris - hendes modpart springer nu ind i kredsen: **MUYDIKI! - MUYDIKI! No, Stephens drums has nothing to do with the danish sun. The danish sun is just shy, that's why he does not want to come forward, he does not understand the african drums. dont put the blame on Stephens drums, MUYDIKI! - MUYDIKI!** - afslutter han. De har her demonstreret *La Gondiera*, en dialogform, hvor modparterne argumenterer i en hidsig rytme, der opretholdes til stadighed, indtil det pågældende problem er løst. Penina kommer fra Tanzania og demonstrerer *Gondiera*en for os (en flok danskere og afrikanere).

FABEL MED MORALE

Vi er i Odense på Assitejs Afrika-seminar og i gang med en workshop, som afrikanerne afholder for at demonstrere deres arbejdsformer med teater med og for børn. Dagene forinden har Chris fortalt os en afrikansk dyrefabel, som vi arbejder på at dramatisere. Han fortalte malende med ord og krop, idet han gik ind i kredsen: »Der var engang ...« og vi som er tilhørere svarer for hver sætning: **DIRITONSE!** (Vi er sammen, fortæl mere). Denne funktion af koret, forklarer han, er dels for at give tilhørerne en aktiv rolle, dels for at fortælleren kan måle intensiteten af sin fortællekunst. Hvis svaret ikke kommer, standser han simpelthen op og spørger om vi ikke vil høre mere. Historien handler om, at dyrene i skoven mangler vand og dyrenes kon-

ge, Løven befaler, at alle dyrene graver en brønd. Men haren nægter at deltage. Han vil ikke være med. Penina bruger nu dyrefablen til at demonstrere *La Gondiera*-teknikken. Vi er nu fordelt som de forskellige dyr i skaren. Hvem vil spille de mest selvretfærdige og moralske? Straks melder tre ivrige sig - og hvem vil være de forsonlige dyr? - Nu opfører vi en *Gondiera* om, hvad vi skal stille op med haren. Skal han straffes eller dø, eller tilgives og genintegreres i samfundet? Det bliver en hidsig debat. Jeg mærker pulsen stige og nyder at spille en rigtig nævenyttig abekat, der vil have haren hængt, halshugget, straffet på enhver måde.

Efter nogen tid lader jeg mig dog påvirke af argumentationen og går med til, at haren skal slippe med en straf. Jeg foreslår, at haren til straf skal bygge et nyt fælleshus helt alene. Det bliver der enighed om, og nu skal vi så igennem harens renselses-ritual og genintegreringsritual. Haren begynder med en offentlig undskyldning, men det er ikke nok. Den skal først ydmyges. Vi danser i en lang kæde med ryggen til hinanden, idet vi skubber til haren med røven. Altsammen i rytme til Stephens trommer. Stakkels hare, som ikke anede, hvad rollen som hare indebar, blir nu skubbet af alles røve, til hun ligger fladt på jorden. Derefter rejser vi hende op og drejer hende rundt i kredsen, som tegn på, at vi alle igen anerkender hende som fuldgyldigt medlem af samfundet. Et renselsesritual, jeg kunne ønske anvendt af danske børn.



AFRIKANSK TEATER KONTRA DANSK TEATER

Dansk børneteater plejer at spille teater FOR børn; kunstneren overfor sit publikum i præsentationen af emner, som spænder lige fra det mest fabulerende, eventyragtige og »uvirkelige« til yderst socialt engageret og realistisk teater.

Dette foregår i mere eller mindre lukkede scenografiske rum i en større eller mindre grad af dialog med børnene. Altså i udpræget grad en envejskommunikation, hvor de voksne »siger noget« til børnene, og dermed selvfølgelig formidler valg, holdninger, moral, æstetik - hvadsomhelst uden at blive modsagt i næneværdig grad.

Afrikanernes børneteater er for det første slet ikke professionelt på samme måde som vo-

res, idet stort set alle grupper er understøttede, og er professionalisme overhovedet signifieret ved offentlig støtte? Og for det andet er det, de laver, teater MED børn. Hvor den voksne instruerer børn i at spille stykker for andre børn, på et, såvidt jeg kan forstå, mindst ligeså højt og indlevet niveau som hos os.

PÆDAGOGIK

Er børneteater kunst? Eller er børneteater pædagogik? Eller lidt begge dele?

God kunst kan have en pædagogisk effekt, men kan pædagogik være kunstnerisk? I alle tilfælde er der tale om en fælles oplevelse, som rummer en erkendelsesmulighed for to tilstedeværende parter: Spillere / børn eller pædagoger / børn. Situationen består af formidling og modtagelse, eventuelt dialog, mellem de to parter. Ny (evt. fælles) erkendelse og nye muligheds åbningen sig på et højere niveau kan blive en positiv konsekvens af dette møde

Ovenstående var en af de mange ting, som blev debatteret i den internationalt sammensatte seminargruppe, og man må nok sige, at to vældigt forskellige grundholdninger stillede sig overfor hinanden; nemlig europæisk (vestlig) og afrikansk opfattelse af, hvad man kan præsentere for/gøre med børn.

»Teater« bliver således en stor del af undervisningen af det afrikanske barn, både som modtager og indøver. Tradition og form varierer selvfølgelig fra land til land.

EKSKLUSIVITET KONTRA FÆLLESSKAB

Afrikanerne havde megen kritik til overs for den eksklusivitet, hvormed vi omgiver vores børneteater. De mener, at teatrets vigtigste funktion er at at indgå som led i barnets socialisering og uddannelse til at forstå de kollektive strukturer i samfundet, således at børnene gennem arbejdet med teater selv oplever og erfarer de mekanismer, som de senere skal lære at respektere eller kritisere.

Og det er netop i det kollektive og fælles, at det afrikanske børneteater tager sit udgangspunkt.

Barnet fødes ind i en familiemæssig landsby-helhed med en indviklet og fast, traditionelt forankret struktur, som principielt burde kunne løse



Fra den odenseanske teatergruppe Gadesjakkets workshop i Dar Es Salaam, Tanzania.

alle tænkelige problemer for den enkelte.

Underforstået hvis alle altså respekterer hierarkiet og efterlever de gældende uskrevne regler — som iøvrigt heller ikke savner sanktionsmuligheder, hvis nogen overtræder, er der langt frem. Mange af temaerne i børneteateret hentes i denne sfære.

HVOR ER INDIVIDUALITETEN?

Som europæer fristes man til at spørge, hvor den individuelle frihed bliver af? Er det overhovedet muligt for et afrikansk barn at gå en anden vej end på forhånd afstukne — dan dets muligheder ikke blive for styrede og fastlåste af de stærke kollektive normer.

Og får teatret som formidler af disse normer ikke en repræsentativ funktion.

Vi skal afholde os fra at forsøge at svare, for vi blev af afrikanerne stillet over for et »modstående« spørgsmål.

Vi taler om frihed, siger de, den enkeltes individuelle ret til at vælge frit og handle for sig selv. En del af de nordiske forestillinger, som afrikanerne er blevet præsenteret for, er enmandsforestillinger, som imidlertid handler om små, stille, ensomme og bange eksistenser, som helt mister forbindelsen til verden og opfinder små livsledsagere i form af larver og andet godt fra haven. Det, vi som teatermennesker føler behov for/vælger at dele med barnet, forekommer pludselig at fremstå som bagsiden af frihedsidealet. Og det er da vigtigt, at hvis ensomhed og total isolation bliver for fremherskende temaer i børns første møde med teater, så risikerer vi, at fremtiden former sig lidt utrygt i deres øjne?

Afrikanerne mener, at teatret skal give børnene glæde, håb, medleven, anviser muligheder for handlen og foran-

dring såvel individuelt som kollektivt.

Det mener vi vel også, når det kommer til stykket, men kulturforskellene sætter unægteligt forskellige perspektiver på den konkrete udfordring af vejen mod disse mål.

BARNETS PARTI

På ASSITEJ-kongressen i Stockholm så de fleste inviterede *Artibus* »Det 4. bud«, som vakte megen begejstring, men også diskussion.

»Kan vi tillade os at vise børn så hård en virkelighed? Lader vi dem ikke i stikken ved at trække dem gennem så megen lidelse uden at følge det op bagefter? Er det respekt for barnet? Eller er det afmagt over for de problemer, som forestillingen præsenterer, man vil vise? Kan man overhovedet behandle så sprængfarligt et emne som ægteskabsproblemer og mishandling af børn i forhold til børn som publikum?

I en diskussion om dette med deltageren fra Uganda, mente han, at barnet ville være meget bedre hjulpet ved selv at spille. Han lod mig læse et manuskript, skrevet af ham selv og spillet af børn for børn, som faktisk omhandler nøjag-

tig den samme problematik som »Det 4. bud«, og som umiskendeligt tager barnets parti fra først til sidst.

Han hævder, at når børn selv spiller, gives de mulighed for at reagere og gennemleve de smertefulde følelser »offentligt«, fri af privatiserende tabuer, og at give barnet denne mulighed er at måde at vise det respekt som ligeværdigt menneske. Mens hvis det forbliver tilskuere, når det måske aldrig gennem disse problemer. Er børneteateret nu pædagogik eller terapi? Eller kunst?

Alt i alt tror jeg, vi kan lære utroligt meget af at lytte til hindens forskellige syn på teater og børn. — Og hvorfor ikke lade sig inspirere?

KONGRES

Vi er på ASSITEJ's kongres i Stockholm. Kongressens 5. dag. På scenen sidder et panel bestående af to afrikanere, en fra Filippinerne, en fra Sri Lanka, to fra Nicaragua. De er blevet bedt om at udtale sig om det nordiske børneteater, de har set — dels i Stockholm, dels på de respektive seminarer i Odense, Oslo og Helsinki, der gik forud for kongressen. De fik stillet spørgsmålet: **What on earth are you doing in the nordic countries?**





Foto: Carsten Jensen.

Den Tredje Verden taler til Europa. Vi er forventningsfulde og spændte. Så falder hammeren: Hvor er I dygtige, så dygtige at vi næsten bliver bange, ikke en masse teknik I har, er I ikke bange for, at teatret skal drukne? Vi er imponerede over al den støtte I får fra det offentlige. Men hvor er jeres tradition henne, jeres rødder? Hvordan vil I bygge en fremtid uden forbindelse til fortiden? Hvad er der blevet af den mytiske hukommelse? Hvad vil I egentlig børnene — og hvor er de forresten henne? Hvorfor sætter I så store skel mellem pædagogik og kunst, mellem professionelle og amatører?

Jeres form for teater er meget aggressivt. Hvor er omsorgen for børnene henne? Er I mere optaget af at nyde jer selv på scenen i stedet for at underholde børnene? Teatret skal ikke bare være et spejl af samfundet. Teatret har magt til at gennembryde spejlet!

RODLØSHED

For fuldstændighedens skyld bør det nævnes, at der også var forestillinger, de var glade for: Dels den norske klovneforestilling »Frithiof Fomleson«, som i høj grad byggede på samspil med publikum, dels Bagårdsteatrets »Mohammed«.

Og som kuriosum kan det nævnes, at en af de afrikanske deltagere protesterede voldsomt over for nøgenhed på scenen. (Unga Klara's »Stormen«). Det ville være uhørt i Afrika. Kønnen var tabu. Her oplevede vi virkelig den omvendte verden!

Efter panelets bredside var der mulighed for at stille spørgsmål og tage til genmæle, men alle var vi mærkværdigt tavse. Vi europæere og skandinaver sad lidt skamfulde i erkendelse af vores egen rodløshed og traditionsløshed over for nogle meget stolte og

selvbevidste mennesker fra den såkaldte 3. Verden.

FORNY TRADITIONERNE

Tankerne hvirvlede rundt i hovedet på mig: Kan det lade sig gøre at forny traditionen, så den bliver levende for os — børn og voksne idag? Hvad består vores tradition i? Hvad er multikultur? Det føles som om, vi står midt i en kulturel omvæltning — som om det er i sidste sekund, vi vågner og gør os klart, at vores kulturelle, åndelige basis er ved at smuldre under os.

Skal vi bare lade dette ske? Er det godt for noget? Trænger verden til en ny multikultur — hvad det så er for noget? Er tiden kommet til at dyrke 3. Verdens kultur på bekostning af den gamle imperialistiske, europæiske kultur?

Hvordan ser den fugl Phoenix ud, der rejser sig af de smuldrende ruiner i vestlig kultur? Skal det gamle gå til grunde, for at det ny kan fødes, eller har vi stadig chancen for at vælge ud i det gamle gods og redde det, vi ikke kan undvære?

MYTER

»Hvad er en myte? Myten er i sandhed i et metasprog, der må demaskeres. Drømmen er en søster eller bror til myten, og myten er dramaets far og mor.«

Ordene er Ingegerd Monthans — en ældre kvindelig dramatiker fra Västanå Teater, som ligger i den bygd, hvorfra selveste Selma Lagerlöf stammer.

Hun taler om sit arbejde med at forny mytisk stof og om baggrunden for det. I det moderne Sverige er religionen døende samtidig med, at landet bliver invaderet af amerikansk burger- og video-kultur. Hvad sker der med de åndelige behov i denne situation? Og i særdeleshed: Hvad sker der

med børnenes behov for at udvikle kulturel identitetsfølelse og ståsted?

Vi har brug for et åndeligt værktøj — et sprog, der kan hjælpe os med at stille og besvare de eksistentielle spørgsmål. Uden dette sprog opstår der et åndeligt tomrum,



der kan være særdeles farligt, fordi dette tomrum skaber ensomhedsfølelse og angst. Og angsten vil vokse, den hvisker til dig: Du er ikke elsket. Og resultatet heraf er en følelse af dyb fornærmethed, hvor sansen for humor og proportioner er forsvundet. Det indre selv forbliver uudviklet, og med mennesket bliver en fjende.

FØLELSESMÆSSIG ANALFABETISME

Ingegerd Monthan fortæller om et nyt fænomen, som psykologer i Sverige har iagttaget: Børn, der lever i et åndeligt tomrum, kan ikke skelne mellem forskellige følelser, de kan f.eks. ikke skelne mellem omhed og vold, og resultatet er en slags åndelig og følelsesmæssig analfabetisme.

I denne situation mener hun, at vi (børneteatrene — og kulturarbejdere i det hele taget) har en meget stærk forpligtelse til at arbejde med at

genetablere det mytologiske sprog. Børnene og de unge (og voksne for den sags skyld) har brug for at spejle sig i de stor-slåede sindsbilleder, der findes i det mytologiske sprog og stof.

Som konsekvens heraf gik teatrets skuespillere igang med at udforske forskellige kulturels skabelsesmyter. Deriblandt 1. Mosebog. De gik ud på skolerne og fortalte myterne for børnene — talte om forskellene på opfattelsen af Verdens Skabelse — og understregede dermed, at det er tilladt og berigende at være forskellige. Herefter opstod behovet for at skabe en moderne myte og forestillingen »I Ukendt Vand« blev til.

Vi må øve os i at se traditionen idag. Den er der. Og det er vores opgave at slå bro mellem den gamle og den nye tid. Vi kan ikke leve uden en levende sans for fortiden, nutiden og fremtiden. Det er nu, det skal ske. Vi har ikke råd til at vente ...

TEATRET OG SAMFUNDET

Når man konfronteres med den afrikanske teaterform, kommer man uvægerlig til at tænke på: Hvilket samfund er det, denne teaterform indgår i. Det må være et samfund, som på afgørende punkter adskiller sig fra vort. Et samfund, hvis historie og hvis nutidige behov er væsensforskellig fra det danske/vesteuropæiske sam-

fund, hvor jeg særlig hefter mig ved det utvetydige normset, dvs. de klare regler for hvordan individerne skal opføre sig. — og jeg må spørge: Hvordan er det at være individ i et sådant samfund, hvordan er det at være kvinde der?



ENSOMHEDENS TEMATIK

Når normerne siger, at seks børn er et minimum og almindelig god tone er nærsomhelst at modtage sine gæster godt og sørge for mad til dem. Hvordan klarer man som udearbejdende kvinde det? Hvordan får denne kvinde indfriet sine faglige ambitioner? Eller hvad stiller en »enspænder«-natur op overfor de obligatoriske visitter og genvisitter?

Det ser ud til, at fællesskabet/det sociale ikke giver meget rum for det individuelle. Afrikanerne undrede sig jo osse over vore forestillinger, hvor ensomhed er et ofte gentaget tema. — de kender ikke til ensomhed. Samfunds- og familiestrukturen samler i den grad op omkring én, at det faktisk er umuligt at være ensom.

Ensomhed og individualitet går hånd i hånd. Når der i det afrikanske samfund ikke er plads for det individuelle, skal det ses i lyset af den historiske udvikling. De afrikanske lande har brug for en egen identitet, brug for at finde de oprindelige og fælles rødder efter at have været under europæisk kolonistyre i årevis. Selvom staterne nu er selvstændige, så er demokratiseringsprocessen ganske ny, og ligesom Danmark reelt var regeret af flere mægtige fyrster, er der i de afrikanske stater forskellige stammer og forskellige religioner. Hvilket ikke letter demokratiseringen, og hvilket gør det tvingende nødvendigt at finde det fælles fodslag, som ikke bare er dér.

Helt anderledes er det hos os, Danmark har ikke i nævneværdig grad været underlagt fremmed herredømme de sidste par hundrede år. Så vi føler ikke »danskheden/enheden« truet og har »råd« til at være åbne og give plads for individualister. Dette skal ses i sammenhæng med, at vi ikke »blander os«, og i sammenhæng med Janteloven, som siger: Du skal ikke tro, at du er noget. Hvilket ofte medfører, at vi underspiller vor selv-værdsfølelse og falder på halen for franske flûtes, ameri-

kanske burgere og bayersk øl og glemmer, at vi faktisk synes smadder godt om mørkt rugbrød med mellemlagret Danbo.

DEN FLADE SAMFUND

I forbindelse med EF's indre

marked og de cirka 40.000 lys- og mørkhudede indvandrere, som her er, tales der en del om det danske sprog og den danske egenart. Det er fint nok at øge bevidstheden om sin kultur, men man skal altid være på vagt overfor den nationalisme, som rummer fascistiske elementer. Når der f.eks. tales om at dyrke det danske sprog, menes der så: sønderjysk, vesterbrosk eller hellerupsk. Det at dyrke egenarten bliver nemt til at dyrke »den herskende klasse«s egenart. Og DET er faktisk en af de ting, vi har kunnet være stolte af — i al fald — i 70'erne:

Det — i social forstand — flade samfund — det samfund som gør det muligt at stille en kasse øl frem, som folk selv kan tage af og lægge penge for i en tallerken (en utænkelig facon i Afrika) — det samfund som gør det muligt for enhver at få den nødvendige behandling på sygehus — det samfund som gør det muligt for alle at tage en uddannelse.

Desværre har borgerliggørelsen i det sidste tiår udhulet det flade samfund, skelskelene trækkes op, og rummeligheden er blevet mindre. Det er blevet lidt sværere at være individ/individualist i Danmark.

LAD OS VÆRE STOLTE

MEN lad os være stolte — over vores skrammellegepladser, — over vores ærlighed, — over den gryende ligestilling osv. osv. og lad stoltheden hjælpe os i den fortsatte kamp for disse unikke værdier.

Lad os tage mod inspiration fra andre, uden at falde på halen, og uden at kløjs i den kollektive dårlige samvittighed over at have haft slaver på St. Thomas og St. Croix, og have udstillet indere, afrikanere, kigisere, lapper o.a. i bure i Zoologisk Have og Tivoli, — det er osse meget længe siden, — næsten hundrede år.

Afrikanerne, de kan noget og har noget, og man må håbe, at de vil være istand til at bevare legen, glæden og stoltheden.

Rubrikken »Repertoire-nyt« er en ajourføring af »Den Røde Brochure«, der udgives af Teatercentrum hvert år i april. Her omtales ændringer i forhold til brochuren samt nye forestillinger m.m.

Baggårdsteatret

Caroline. Amalievej 26
5700 Svendborg
Tlf. 62 21 40 43

HJERTERFRI

Premiere 27. nov.
Udvidet turnéperiode: Forestillingen spiller frem til jul og igen i perioderne 5. feb.-25. marts, og 10. april- maj 1991.
Se iøvrigt Den Røde Brochure.

Børneteateret Bløb

Gl. Møllevej 7
6640 Lunderskov
Tlf. 75 58 54 77

ER DER BØRN I VOKSNE?

G. Svendsen er meget voksen, han regner alt ud på sin regnemaskine og gør alt op i penge. Men pludselig går G. Svendsens regnemaskine i stykker, og hans verden ændrer sig. Men det er ikke med hans gode vilje.

Det er nemlig de to trolde dukker, der sammen med publikum har blæst troldekraft ind i G. Svendsens hus, og så sker der ting og sager: Sammen kan de nu få G. Svendsen til at gøre alt det, de ønsker. De får ham til at kigge i en stor kurv, hvorpå der sidder en kæmpe frø, som vogter på kurvens indhold, for i den er der nyttige ting. Men kun for dem, der er for meget voksne ... G. Svendsen finder en bog, og pludselig begynder han at indse efter at have læst bogen, at det er for kedeligt at være for voksen ...

Aldersgruppe: 3-9 år (familieforestilling)
Tilskuertal: 80 børn + voksne
Honorar: 2.200 kr. alt incl.
Varighed: 45 min.
Opstillingstid: 45 min.
Medvirkende: Kurt Bülow og dukker

Premiere nov. 1990.
Øvrige oplysninger: Se Den Røde Brochure s. 41.

Corona Danseteater

Henrik Rungsgade 7, st. tv.,
2200 Kbh. N
Tlf. 35 37 83 33

DANS TOLO Danseteater for 3-8 årige

Da efterårsturnéen er udsolgt, har vi besluttet at turnere med »Dans Tolo« i april '91 også.
Se iøvrigt Den Røde Brochure side 56.

Fiolteatret

Halmtorvet 9
1700 København V
Billetlff. 31 24 00 77
Adm. 31 24 00 60

SKELETTET PÅ HJUL

Ny turnéperiode: Fra d. 15.03. 1991
Ny instruktør: Poul Valjean
Nyt tilskuertal: 200 børn
Se iøvrigt Den Røde Brochure s. 71.

Gadesjakket

Skibhus 17:48
Nørrevænget 17
5000 Odense C
Tlf. 66 14 40 21

UNDER BAOBABTRÆET

Baobabtræet er Afrikas mystiske træ. Under træet mødes man, — synger, danser, leger og fortæller historier.

Projektet er blevet til på baggrund af Gadesjakkets rejse og undervisningsarbejde i Tanzania sommeren 90, — samt en mangeårig interesse for afrikansk kultur og trommedans.

I forløbet indgår bl.a. en diasserie om børns vilkår i Tanzania, dans og sang til afrikanske trom-

Ishøj Teater

Brentedalen 8
2635 Ishøj
Tlf. 42 73 60 98

ØSTENVINDEN

Ishøj Teater fejrer i denne sæson sit 25 års jubilæum. Dette sker bl.a. med jubilæumsforestillingen »Østenvinden«, der efter at have været spillet i efteråret, genoptages efter juleforestillingen »Nissen på Møllegården«, og spilles i januar og februar 1991. »Østenvinden« er en eventyrforestilling, der er beregnet for de 3-10 årige, som har lejlighed til aktivt at deltage i mange af scenerne. Forestillingen er bygget op omkring en lang række af teatrets tidligere stykker samlet i en ny

Holbæk Egnsteater

Vimmelskæft 27
4300 Holbæk
Tlf. 53 43 17 77

ET PUND BRØD OG SEKS SKILLING

(En allerhelvedes god historie)

Historien handler om Juan soldat, der er en fattig bondeknekt, hvis skæbne det var at være soldat. Efter 24 års hård og tro tjeneste hos kongen, bliver han afskediget og spist af med den »fyrstelige« betaling af et pund brød og seks skilling. Juan soldat lader sig nu ikke slå ud af så lidt, han beslutter

Det lille Teater

Lavendelstr. 7, 1462 Kbh. K
Billetbest. 33 12 27 13
Kontor 33 12 12 29

NOGLE SPØGELSER KAN GODT LI' ÆBLER

Ændringer i forhold til Den Røde Brochure:

Medvirkende: Bruno Bjørn, Lasse Lunderskov, Jacques Matthiessen

Musik: Niels Duus

Spilleperiode: 19. nov. 90-13. jan. 91

Se iøvrigt Den Røde Brochure s. 113.

den, i sandhed et fremmeligt barn! Forestillingen handler om to unge, Bastian og Bastienne, og deres kærlighed, der på mystisk vis begynder at krakelere, og som — lige så mystisk — finder ind i harmonien igen. Mystikken eller trylleriet står trediemanden Colas for. Han er troldmand eller måske healer, der styres af hjælpsomhed, men også af sine selviske tilbøjeligheder.

Målgruppe: Folkeskolen
Varighed: 40 min.
Pris: 4.000 kr.
Krav: Velstemt klaver
Instruktion: Lotte Herman
Medvirkende: 3 sangere og en pianist, alle tilknyttet Det Kgl. Danske Musik-konservatorium
Spilleperiode: Hele 1991

Forestillingen er refusionsberettiget.

TRYLLERI OG NARREVERK

Forestillingen består af 3 dele, nemlig »Bastian og Bastienne« (se ovenfor) samt to moderne danske værker: »Narrens rejse« af Erik Bach og Ole Dalgaard (18 min.) samt »Stumpen Wolfgang« (4 min.) af Ib Nørholm med teksten hentet fra brevcitater af Mozart og hans fader.

I »Narrens rejse« skildres den sammensatte narrefigur — kloven, tragikeren, drømmeren, poeten og kunstneren — splittetheden og de destruktive kræfter i og omkring ham. »Narrens rejse« er komponeret til Torben Stig Nielsen, der også er sanger og aktør i denne forestilling.

I »Stumpen Wolfgang« beskriver den 13-årige Mozart i et brev, hvor lille han er af vækst — mens faderen derimod småpraler af, hvor stor hans søn er — efter de store mestres vurdering!

Målgruppe: Gymnasiet o.lign.
Varighed: 65-70 min.
Pris: 5.500 kr.
Krav: Velstemt flygel
Instruktion: Lotte Herman
Spilleperiode: Hele 1991
Medvirkende: I »Bastian og Bastienne« som ovenfor. I »Narrens rejse« en sanger og en pianist. I »Stumpen Wolfgang« 4 sangere og en pianist.

Forestillingen er refusionsberettiget.

Rimfaxe Teater

Adm. Holsteinsgade 31, 4.tv.
2100 Kbh. Ø
Tlf. 31 42 15 80

FANG TYVEN

Forestillingen, som turnerer i jan.-april 91, har fået ny spiller. De medvirkende er nu Vivian Nielsen, Rasmus Haxen og Andreas Kofod Bendtsen.

FREDDY OG FAR

Forestillingen har udvidet turnéperioden til også at gælde maj måned 91.
Se iøvrigt Den Røde Brochure s. 158-159.

P.S. Rimfaxe eksisterer også i sæson 91-92!



»Et pund brød og seks skilling« med Holbæk Egnsteater.

mer, historiefortælling af to østafrikanske eventyr, hvor både skuespillere og tilskuere medvirker, samt traditionelle afrikanske lege med deres kulturelle og opdragende funktion.

»Under baobabtræet« kan bruges i mange forskellige sammenhænge:

- som led i emneuger i folke skolen
- som anderledes geografi/orienteringsundervisning
- som alternativ historiefortælling i dansk
- som forældre/børn arrangement
- som kulturelt arrangement i foreninger, på efterskoler, højskoler mv.

Deltagerantal: Max. 80
Lokalekrav: Stor gymnastiksal el. lign.
Varighed: 120 min.
Turnéperiode: Forår 91, efterår 91
Medvirkende: To skuespillere og en musiker
Pris: 4.000 kr. Honorarbetaling

»Under baobabtræet« er ikke refusionsberettiget, da det ikke er en forestilling i teaterlovens forstand. Vi søger fra anden side midler til at nedsætte prisen, men dette er endnu uafklaret.

ramme: bla. Pjerrot og Månen, Puslespillet, Mormors Knapæske, Vi kan lege, Skibet, Den blå Bold, I gamle Dage, Hjertenskær og Karusellen. Teatrets 25-årige historie genoplives på denne måde i en række højdepunkter fra det tidligere repertoire.

PIGEN I RISMARKE

Hvis det ønskes, kan »Østenvinden« indgå i et abonnement med forårets forestilling »Pigen i Rismarken«, der foregår i et land i det fjerne Østen, hvor en fattig pige en dag finder en guldskat og sammen med en ung fisker sejler ned ad junglefloden, ud til havet, for at finde ud af, hvad hun skal gøre med skatten. Tilskuerne, der klædes ud, kommer med på den lange rejse, der vises på stor-videoens levende bagtæppe i optagelser fra en flodsejlsd gennem Thailand. — I forbindelse med »Pigen i Rismarken« vil der i teatrets tilskuerfoyere være en lille udstilling af legetøj, kunsthåndværk og fotografier fra Thailand.

Billetprisen er 30 kr. ved køb af en enkelt forestilling, 50 kr. for begge forestillinger. Evt. bustransport kan aftales på teatrets telefon: 42 73 60 98 ml. kl. 9 og 15.

sig til at gå ud i verden for at finde et sted, hvor han kan slå sig ned resten af sine dage.

På sin vandring møder han St. Peter, Jesus, en forkommen due, en fed mand, en søvrig og gnaven borgmester, et hvileløst spøgelse og ikke at forglemme Lucifer, satan i egen høje person.

Som i alle gode eventyr finder Juan til sidst fred. Om end det sker på en overraskende og rørende måde.

Dramatiker og iscenesætter: Asger Frøkov
Konsulenter: Søren Skjold og Kike Luné

Scenografi: Hans Sode
Kostumer: Fie Müller
Medvirkende: Lars Begtrup og Asger Frøkov

Aldersgruppe: 6-12 år samt familieforestilling
Tilskuertal: 120

Turnéperiode: April, august, sept. og okt. 1991

ALBERTS NØGLER

For de fleste børn er nøgler magiske. De kan lukke op og lukke i. Nøgler har adgang til hemmelige skuffer og skabe med nye og gamle overraskelser. Der er adgang til »nye verdener«. Men nøgler giver også problemer, især når de er væk!

Albert har en skattekasse med noget hemmeligt i, men stakkels Albert kan ikke finde nøglen til den.

Se iøvrigt Den Røde Brochure s. 113.

Operaensemblet Det opsøgende musikteater

Andreas Bjørnsgade 19st.th.
1428 København K
Tlf. 31 54 45 46 og 31 35 35 55

BASTIAN OG BASTIENNE

1991 er Mozart-jubelår. »Bastian og Bastienne« er Mozarts første opera. Han var 12 år, da han skrev

REPERTOIRE

Rivegildet

Trøjborgvej 75 H
8200 Århus N
Tlf. 86 12 72 72

UNDER KØKKENVASKEN

— en lydjungle for de 4-9 årige.

Stum kan ikke tale, men til gengæld er han meget god til at lytte, hvad Guf er meget dårlig til, til gengæld er han god til at spise.

Stum og Guf mødes en tilfældig dag i et tilfældigt køkken og sød musik og en eventyrlig bunke rytmer opstår.

Turnéperiode: Fra 21. feb. 1991
Medvirkende: Henrik Glahder og Hendrik Nikolajsen

Idé og instruktion: Rivegildet
Aldersgruppe: 4-9 år
Tilskuerantal: Max. 80 børn
Varighed: 40 min.
Spilleareal: Br. 6 m, dy. 5 m, hø. 2,3 m
Pris: 2.900 + moms = 3.538 kr.

DEN BLÅ DYNE

— ny forestilling for de 1½-4 årige

Mmmm — min dejlige dyne — den er varm ... blød — den dufter af sæbe, søvn, drømme. Og af mig.

Det er den, jeg kan putte mig i. Det er den, der omslutter mig varmt og trygt, så jeg roligt kan



»Dans Tolo« med Jørgen Carlsund.

slappe af og give mig hen til søvnen og drømmene.

Sissel tager os med i sine puder og dyner — et helt landskab — hvor der er plads til fantasien og historier. Den Blå Dyne har hun haft fra hun var helt lille, og hun kender alle dens historier.

Når hun lægger hovedet på den og lukker øjnene, dukker historierne op. Om dét, der er blødt eller hårdt. Om det kolde og det varme. Om dét, der er rundt og dét, der er kantet.

Alle de ting, der skaber historien, er lige dér i dynerne og puderne, vi opdager det bare først, når de bliver levende i Sissels historie.

Turnéperiode: Fra 18. marts 1991
Medvirkende: Gitte Sloth
Forfatter: Gitte Sloth
Instruktør: Henrik Glahder
Aldersgruppe: 1½-4 år
Tilskuerantal: Max. 30 børn
Varighed: 30 min.
Pladskrav: 30 m² (incl. publikum)
Pris: 1.800 + moms 396 = 2.196 kr.

De Røde Heste

Pjentemøllestræde 7
5700 Svendborg

TROLDMANDENS DATTER

Fra januar 1991 NY aldersgruppe: 5-9 år.
Øvrige oplysninger: Se Den Røde Brochure s. 165.

Scene 4

Arresøgård Allé 2, Ramløse
3200 Helsingør
Tlf. 42 11 24 25

STENSANGEN

I »Stensangen« er den sidste rest regnskov blevet til ørken. Der er kun sand og aske tilbage.

Storbymennesker lever deres storbyliv i beboelseskolser og kontorsiloer, mens Ministeriet for Alting tager sig af — alting, fra Anvendt atomfysik til Åreknudnivellering.

I storbyen møder vi Gertrud, en gæv kone, som elsker træer, sin peberfugl Sunshine og sin afdøde mand Oscar.

I ørkenen møder vi Lysets Engel på hans mødige vandring. På sin vej finder han Tåretræet, en slat, lille hidsigprop — det eneste overlevende regnskovstræ i verden! Det vil sige: Det er faktisk kun spiren til et Tåretræ, og den er ved at dø ...

Aldersgruppe: 7-12 år
Tilskuerantal: max. 100
Varighed: Ca. 60 min.
Opstillings-/nedtagningstid: 120/60 min.
Spilleareal: Br. 6 m, dy. 5 m, hø. 3 m

Tekniske krav: 380 V — mørklægning
Pris: Kr. 3.900 incl. moms

Forfatter: Peter Rafn Dahm
Instruktør: Stine Eriksen

Scenograf: Annebeth Tengbjerg
Medvirkende: Nedda Riise, Torben Wettergren
Premiere: Medio feb. 1991
Turnéperiode: Fra marts 1991

Theater La Balance

Brynhildegade 11, 3. tv.
2200 København N
Tlf. 36 30 42 34 (nyt nr.)

BALTHAZAR KRULL'S HJERTE SYNGER MÅNESKIN

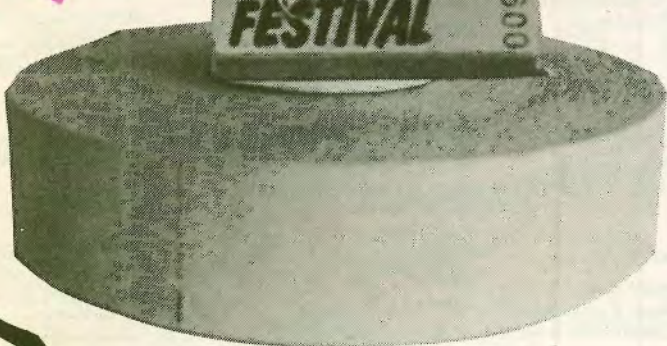
For ikke at spille kort hele sin ungdom med sine tre krigsinvalide onkler, drager Balthazar Krull i 1921 ud i verden for at prøve lykken. Her møder Balthazar sin første store kærlighed, som han aldrig når at følge. For andre kræfter trækker Balthazar bort; han involveres i efterretningstjenesten, bliver medlem af kommunistpartiet, drikker om kap med drukkenbolte og forsøger at glemme det hele i hallucinationsbarens rus.

I denne verden af kaos vokser Balthazars identitetskrise, han kender ikke mere sin egen lyst.

Forestillingen er en montage af ekspressive dialoger, groteske typer og stærkt visuelle scener, baseret på en flamsk roman fra 1930.

Premiere: 15. feb. 1991
Spilleperiode: 15. feb.-10. marts 91, tirs.-søn. kl. 20 på »Københavnerværet«
Turnéperiode: Efterår 91 og forår 92
Aldersgruppe: 16 år og opefter

FESTIVAL 91



TID TIL FESTIVAL

Børne- og ungdomsteaterfestivalen i Næstved — med festivalweekend 20.-21. april 91: Arrangørerne fra UBOT/Teatercentrum har længe været igang med forberedelserne til festivalen sammen med de lokale medkoordinators, men nu er det også ved de tider, hvor det tilrejsende publikum af brugere og andre interesserede skal tænke festivaltænke. Foruden at plote arrangementet tydeligt ind i kalenderen så også tænke på overnatningsmuligheder — og her hjælper Næstved Turistkontor gerne med reservation af hotelværelser, privat indkvartering og feriehuse.

Det sker nemmest ved at kontakte:

Lotte Colberg, Næstved Turistkontor, Købmagergade 20 A, Næstved. Tlf. 53 72 11 22/Telefax 53 72 16 67.

BRUGERKONFERENCE

I forbindelse med Børne- og ungdomsteaterfestival 1991 i Næstved afholdes brugerkonference på Grønnegades Kaserne i Næstved fredag d. 19. april fra kl. 9.00-16.30.

Konferencen arrangeres i samarbejde mellem lokalgruppen i Næstved og Dansk ASSITEJ.

Yderligere oplysninger fås på Teatercentrum, 33 15 69 00. Tilmeldingsfrist vil blive: 15. marts 1991.

FESTIVALINDSTIK

Næste nummer af Børneteateravisen, der udkommer i uge 12 — år 1991 — vil indeholde et fyldigt festival-indstik med allehånde informationer forud for børne- og ungdomsteaterfestivalen i Næstved — inklusive en oversigt over samtlige deltagende grupper og deres forestillinger.

Små Scener

Rubrikken »Små Scener« indeholder oplysninger om, hvad der foregår på de små, stationære scener. *Deadline* til næste nummer er 6. marts — og perioden dækker frem til ca. 1. juni 1991. Skema skal anvendes.



ANEMONE TEATRET
»Bageriet«, Suhmsgade 4
1125 Kbh. K, tlf. 33 32 19 49

Maries Julegave
ANEMONE TEATRET
Aldersgruppe: 3-9 år
Spilletidspunkt: Første spilledag 27. nov. 1990. Hverdage kl. 9.30 og 11.00, søn. kl. 11.00 og 14.00. Ekstra forest. lørdag 22. dec. kl. 11.00 og 14.00 (sidste dag).

Hvad skal man tro
ANEMONE TEATRET
Aldersgruppe: 4-9 år
Spilletidspunkt: 15. jan.-10. feb. Tirs.-fre. kl. 10.00, søn. kl. 14.00

Du blir osse gammel
COMEDIEVOGNEN
Aldersgruppe: 9-12 år og voksne
Spilletidspunkt: 26. feb.-16. marts. Tirs. kl. 9.30 og 11.00, ons. kl. 16.00 og 19.00, tors. og fre. kl. 10.00 og 19.00, lør. kl. 17.00
Yderligere oplysninger: Mulighed for at spise medbragt mad i »Bageriet«s café (max. 65) på formiddage (tirsdag først efter forestillingen kl. 11.00). Saffevand kan købes i caféen.



BAGGÅRDTEATRET
Caroline Amalielund
5700 Svendborg, tlf. 62 21 40 43

Piccolo
RIMFAXE
Aldersgruppe: Unge-voksne
Spilletidspunkt: Man. 4. dec. kl. 20

Krigens kvinder
CANTABILE 2
Aldersgruppe: Unge-voksne
Spilletidspunkt: Man. 4. feb. kl. 20

Marias Billede
BAGGÅRDTEATRET
Aldersgruppe: Unge-voksne
Spilletidspunkt: 28. og 29. nov. kl. 20



BÅDTEATRET
Nyhavn 14, 1051 Kbh. K
Tlf. 33 12 14 60

Pengegrisen
BÅDTEATRET
Aldersgruppe: 3-9 år og voksne
Spilletidspunkt: Man.-fre. kl. 9.30 og 11.00, søn. kl. 13.00 og 15.00.
Efter et eventyr af H.C. Andersen.



CAFÉ TEATRET
Skindergade 3, 1159 Kbh. K
Tlf. 33 12 58 14 og 33 12 58 03
hverdage kl. 14-18, lør. 11-13

Enfantillages
TERRA NOVA TEATERPRODUKTION
Aldersgruppe: 16 år og op
Spilleperiode: 7. jan.-2. feb. 91, hverdage kl. 20.30 og lør. kl. 17.00



COMEDIEVOGNEN
Grøndalscentret
Hvidkildevej 64, 2400 Kbh. NV
Billettlf. 31 19 62 22
(man.-fre. 12-15)

Nissen der ville være berømt
COMEDIEVOGNEN
Aldersgruppe: 5-9 år
Spilletidspunkt: 10.-19. dec. Man.-fre. kl. 9.30 og 11.00, søn. kl. 14.00 (+ evt. kl. 15.30)
Vedr. transport: Med s-tog til Fuglebakken station, derefter på gåben til centret eller bus nr. 8 til hjørnet af Borups Allé og Hulgårdsvej, eller bus nr. 64 og 68 fra Rådhuspladsen. Indgang gennem Grøndalscentrets hovedindgang og derefter til venstre mod »Det Danske Teater«.

DADDY's

DADDY's
(Palads-biografens kælder)
Axeltorv, København V
Tlf. 33 93 73 30
(man.-fre. ml. 15-18)

Robinson Crusoe — The Crazy Christmas Cabaret 1990
LONDON TOAST THEATRE
Aldersgruppe: Ungdom og voksne
Spilletidspunkt: frem til 20. dec. samt 3.-16. jan. 91, man.-tors. kl. 20, fre. kl. 19, lør. kl. 15 og 19



FILUREN
Vestergade 3, 8000 Århus C
Tlf. 86 12 53 66 (man.-fre. 9-16)
86 12 26 22 (man.-fre. 14-19 og lør. 12-16)

Huckleberry Finn
FILUREN
Aldersgruppe: 5-12 årige
Spilletidspunkt: 1.12.90-2.2.91. Tirs.-fre. kl. 15.30 og 17.30, lør. kl. 11.30 og 13.30
Forestillingen spilles på Stiklingen.



FIOLTEATRET
Halmtorvet 9, 1700 Kbh. V
Kontor 24 00 60, billet 24 00 77

Skorpionen
FIOLTEATRET
Aldersgruppe: Fra 14 år og voksne
Spilletidspunkt: Man.-fre.

kl. 20.00, bør. kl. 17.00. Fra 7. jan.-16. feb. 91

Skelettet på hjul
FIOLTEATRET
Aldersgruppe: 9-13 år
Spilletidspunkt: Fra. 25. marts-6. april 91. Man.-fre. kl. 11.00 og 13.00, lør. 14.00



GADESJAKKET
Skibhus 17:48
Nørrevænget 17
5000 Odense C
Tlf. 66 14 40 21

En tur i vaskemaskinen
TEATERGRUPPEN BATIDA
Aldersgruppe: 8-12 år
Spilletidspunkt: Lør. 2. feb. kl. 14.00

En Biting
JACOB MENDELS TEATER
Aldersgruppe: 5-11 år
Spilletidspunkt: Lør. 6. marts kl. 14.00

Tyren Ferdinand
GADESJAKKET
Aldersgruppe: 4-8 år
Spilletidspunkt: Lør. 4. maj kl. 14.00

Holbæk Teater

HOLBÆK TEATER
Teatergruppen Fair Play
Borchsvej 3, 4300 Holbæk
Tlf. 53 43 85 95

De onde lær
TEATERGRUPPEN FAIR PLAY
Aldersgruppe: 14 år og op
Spilletidspunkt: 13.-14.-15. dec. 90

Husets teater

HUSETS TEATER
Rådhusstræde 13, 1466 Kbh. K
Tlf. 33 12 12 76

Affaldsmimoser
EGNSTEATRET MASKEN
Aldersgruppe: 15 år og op, voksne
Spilletidspunkt: 4. jan. kl. 19.30, 5. jan. kl. 15.00, 6. jan. kl. 19.30



KØBENHAVNEREN
Nørrebrogade 37
Tlf. 31 39 92 95

Syng fugl, syng
VESTER 60
Aldersgruppe: 1½-4 år
Spilletidspunkt: Man. 10.-fre. 14. dec., kl. 9.15 og 10.30

Humle og Fumle
TEATERKLANEN
Aldersgruppe: 1½-4 år
Spilletidspunkt: Søn. 16. dec. kl. 12.00, man. 17. dec.-tors. 20. dec. kl. 10.00 og 11.00

Den lille Edda
TEATERKLANEN
Aldersgruppe: 3-6 år
Spilletidspunkt: Man. 17.-tors. 20. dec. kl. 14.00

Den lille Edda
TEATERKLANEN
Aldersgruppe: 6-12 år
Spilletidspunkt: Man. 17.-tors. 20. dec. kl. 15.

Don Qui
MISTER JONES
Aldersgruppe: 14 år og opefter
Spilletidspunkt: Tors. 10.jan.-fre. 1. feb. kl. 20.00. Man. lu.

Den grimme ælling
MISTER JONES
Aldersgruppe: 5-12 år
Spilletidspunkt: Tirs. 15.-ons. 30. jan. kl. 10.30. Man. lu.

Balthazar Krulls hjerte synger måneskin
LA BALANCE
Aldersgruppe: 14 år og opefter
Spilletidspunkt: Lør. 16. feb.-søn. 10. marts kl. 20. Man. lu.

Krudttønden

KRUDTTØNDEN
Serridslevvej 2,
Tlf. 31 42 83 62

Jeg vil ha' Jul
TEATRET DET GODE HÅB
Aldersgruppe: Familieforestilling
Spilletidspunkt: Man. 10. dec.-lør. 22. dec. kl. 10.00 og 15.00, 16. og 22. dec. spilles kl. 14.00 og 16.00.
Yderligere oplysninger: Krudttønden ligger bag ved Øbro Svømmehal, over for Fælledparken. Bus 6 og 14 ad Østerbrogade og bus 18 ad Jagtvej.



DET LILLE TEATER
Lavendelstræde 7, 1462 Kbh. K
Tlf. 33 12 27 13

Nogle Spøgelser ka' godt li' Æbler
DET LILLE TEATER
Aldersgruppe: 3-8 år
Spilletidspunkt: 19. nov. 90-13. jan. 91. Hverd. kl. 9.30 og 11, søn. kl. 13.30 og 15, lør. lu.

Alberts nøgle
DET LILLE TEATER
Aldersgruppe: 1½-4 år
Spilletidspunkt: Hverdage kl. 9.15 og 10.30, søn. 13.30 og 14.30, lør. lu. 7. feb.-31. marts 91



EGNSTEATRET MASKEN
Skolegade 16
4800 Nykøbing Falster
Tlf. 54 85 78 81

En som har en ven
EGNSTEATRET MASKEN
Aldersgruppe: 5-9 årige
Spilletidspunkt: Lør. 1. dec. kl. 14.00

De tunge på fyrrer
EGNSTEATRET MASKEN
Aldersgruppe: Ungdom/voksne
Spilletidspunkt: 2., 6., 7., 9., 14. og 14. dec. kl. 20.00

L'Odyssee Illustrée
TEATRET DRAGEN
Aldersgruppe: Unge/voksne
Spilletidspunkt: 31. jan. kl. 20

MØLLEN

TEATRET MØLLEN
Møllepladsen 4, 6100 Haderslev
Billettlf. 74 52 66 79

Tandem
DRT
Aldersgruppe: 3-7 år
Spilletidspunkt: Lør. den 8.12. kl. 10.00

En som har en ven
MASKEN
Aldersgruppe: 5-9 år
Spilletidspunkt: Lør. den 26.1.91 kl. 10.00

Det 4. bud
ARTIBUS
Aldersgruppe: 10-14 år
Spilletidspunkt: Lør. den 9.2. 91 kl. 10.00

Ingenting
DRT
Aldersgruppe: 3-7 år
Spilletidspunkt: Lør. den 23.2. 91 kl. 10.00

To sider af samme sag
JAKO•BOLE
Aldersgruppe: 3-8 år
Spilletidspunkt: Lør. den 9.3. kl. 10.00

Ruth Jensen
TEATRET MØLLEN
Aldersgruppe: 4-9 år
Spilletidspunkt: Lør. den 6.4. 91 kl. 10.00

Amerika eksisterer ikke
TEATRET MØLLEN
Aldersgruppe: 10-14 år
Spilletidspunkt: Lør. den 13.4. kl. 10.00



RIVEGILDET
Trøjborgvej 75 H, 8200 Århus N
Tlf. 86 12 72 72

Den Blå Dyne
MUSIKTEATERGRUPPEN RIVEGILDET
Aldersgruppe: 1½-4 år og voksne
Spilletidspunkt: 25.-27. marts 91 og 8.12. april 91. Kl. 9.30 og 10.30
Denne række af vuggestueforestillinger er samtidig premiere på et nyt spillested i Århus.



BØRNETEATRET SKÆGSPIRE
Vestergade 68, 5000 Odense C
Tlf. 66 11 31 06 kl. 9-15

Hans og Grete
BØRNETEATRET SKÆGSPIRE
Aldersgruppe: 4-8 år
Spilletidspunkt: 14.11.-1.12. 90 tirs.-fre. kl. 9.30 og 11.00, lør. kl. 11.00. 5.12.-14.12. 90 tirs.-fre. kl. 9.30, lør. kl. 11.00.

Askepot
DEN JYSKE UNDERGRUND
Aldersgruppe: 3-10 år
Spilletidspunkt: 15.12. kl. 11.00 og 14.00

Forvandlingskuglen
MÅNEGØGL
Aldersgruppe: 1½-4 år
Spilletidspunkt: 8.1.-26.1. 91 tirs.-fre. kl. 9.30 og 11.00, lør. kl. 11.00



VENDSYSSEL EGNSTEATER

Skolevangen 47
9800 Hjørring
Tlf. 98 92 47 11 ma.-fre. 10-16

Freddy & Far
RIMFAXE TEATER
Aldersgruppe: 4-10 år
Spilletidspunkt: 12.-20. dec. kl. 9.30 og 11.00 (ikke lør. og søn.)

Amerikanervillaen
BAGGÅRDTEATRET
Aldersgruppe: 4.-7. klasse
Spilletidspunkt: 18. dec. kl. 10.00 samt 19. dec. kl. 10.00 og 12.00

Samuraien
EGNSTEATRET VESTENVINDEN
Aldersgruppe: 11 år og op
Spilletidspunkt: 10. jan. og 11. jan. kl. 9.00 og 11.00

Den Røde Pimpernel
TEATERPATASKET
Aldersgruppe: Unge/voksne
Spilletidspunkt: 18. jan. kl. 20.00

To sider af samme sag
JAKO•BOLE TEATRET
Aldersgruppe: 3-8 år
Spilletidspunkt: 11.-22. marts kl. 9.30 og 11.00 (dog ikke lør. og søn.)

Sagde du Mozart?
VENDSYSSEL EGNSTEATER
Aldersgruppe: 13 år og op
Spilletidspunkt: 11.-15. marts kl. 11.00 og 20.00



VESTENVINDEN
Værket, Mariagervej 10
8900 Randers
Tlf. 86 41 20 99

Stormen
Frit efter Shakespeare
VESTENVINDEN
Aldersgruppe: 14 år og op
Spilletidspunkt: 2.-13. april, 23.-30. april, kl. 20.00

Zangerbergs Teater

ZANGENBERGS TEATER
Bernsdorffsgade 7, 1577 Kbh. V
Billetbest. kun pr. tlf.:
33 14 50 05 ml. 12-14.

Rasmus Klump
ZANGENBERGS TEATER
Aldersgruppe: 3-9 år og voksne
Spilletidspunkt: Man. kl. 10.00, tirs., ons. og fre. kl. 10.00 og 11.30., tors. kl. 10.00 og 15.00. Weekendforestillinger: 2. og 3. marts kl. 11.00 og 13.00 — samt efter behov.